

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA 2023

SAPIENTIA EMTE - MAROSVÁSÁRHELYI KAR

HOMORÓDFÜRDŐ FÜRDŐTELEP KÖRNYEZETÉNEK TÁJÉPÍTÉSZETI REVITALIZÁCIÓJA

Hallgató: Bálint Anett-Rita- Tájépítészet, IV-év

Témavezető tanárok: Dr. Kentelky Endre- Kertészmérnöki tanszék

Szabó Beáta Csilla- Tájépítészmérnök, Absis Landscape Studio

Marosvásárhely

Tartalom

1. BEVEZETÉS	4
1.1 Témaválasztás	4
1.2 Célkitűzés	4
1.3 Terminológia	5
2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	6
2.1 Erdélyi fürdők.....	6
2.1.1 A fürdőhely gyógyászati szempontból.....	7
2.1.2 A fürdőhely, mint társadalom építő.....	7
2.1.3 A fürdőhely építészeti szempontból.....	8
2.2 Ásványvizek alkalmazása a gyógyászatban.....	8
2.3 Kneipp terápia	9
2.4 Tanösvények	10
2.4.1 A tanösvények funkciói	11
2.5 A gyógynövények alkalmazása a fürdőhelyeken	11
3. ANYAG ÉS MÓDSZERTAN	12
3.1. Település szintű vizsgálatok	12
3.1.1. Földrajzi jellemzés.....	12
3.1.2. Hargita megye gyógyfürdői és ásványvízforrásai	13
3.1.3 Jelentősebb gyógyfürdők	14
3.1.4.1 Homoródfürdő ásványvíz forrásai.....	16
3.1.5 Közelben lévő ásványvizek és hatásaik.....	17
3.1.6 A fürdőtelep ásványvíz forrásainak kémiai összetétele.....	18
3.1.7 Szomszédos települések.....	19
3.1.8 Történelmi analízis	20
3.1.9 Földrajzi fekvés és domborzat.....	23
3.1.10 Úthálózat vizsgálata	23
3.1.11 Beépítettség-zöld felület arány	24
3.1.12 Érvényes szabályozás a településre vonatkozóan	25
3.1.13 Település funkciói	27
3.2. Tervezési terület vizsgálatai	28
3.2.1. Fás szárú növények arányának vizsgálata a tervezési területen	28

3.2.2. A fás és lágyszárú növények a tervezési területen, és közvetlen környezetében	29
3.2.3. Metszet a tervezési terület és közvetlen környezetéről.....	31
3.2.4. Metszet a tervezési területről.....	32
3.2.5. Konfliktusok, problémák vizsgálata.....	33
3.2.6. Látványkapcsolatok.....	34
3.2.8 A tervezési és a szomszédos területek	38
4. KÖVETKEZTETÉSEK	39
4.1 SWOT elemzés a területre vonatkozóan	39
5. TERVEZÉS	40
5.1 Javasolt funkciók	40
5.2 Javasolt koncepció bemutatása.....	41
ÖSSZEFOGLALÓ.....	43
IRODALOMJEGYZÉK.....	44
ÁBRAJEGYZÉK.....	46
DIAGRAMM JEGYZÉK.....	47
FORRÁS JEGYZÉK.....	47

1. BEVEZETÉS

A „természettől megáldott gazdag hely” Romániában, Hargita megyében található, Székelyudvarhely és Csíkszereda között. („Homoródfürdő,” 2021) Közel 84 fős lakosú kis táji település, mely történelmi fürdő múlttal rendelkezik. („Homoródfürdő,” 2021)

„A hegyről lerohanó kristályvízű patakok alkotta völgyek között terül el Kápolnás és Szentegyházas-Oláhfalu. Ezen falvaktól félórányira, a Homoród és Szenes patakok által kialakított szűk völgyben, a kis Homoród balpartján van a homoródi fürdőtelep. A fürdőtelepet néhány festői rendetlenségben szétszórt csinos lakó- és fürdőház, és egy nagy vendéglő képezi. A források a Kis-Homoród bal partján buzognak fel. (dr. Hankó Vilmos, 1891)

Orbán Balázs leírásában ekképp jellemezte a települést: „Szép és nagyszerű e táj, melytől megválni alig lehet, melyet napokig lehetne nézni a nélkül, hogy unalmassá válnék”. (Orbán Balázs, 1868)

1.1 Témaválasztás

A település egykori történelmi fürdőtelep, ahol több borvízforrás van jelen, nemcsak a helyi lakosok de turisták által látogatott helyszín is. A múlt században a település több funkcióval látta el a közösséget. Nagyrésze aktívan volt kihasználva, ez ma már sajnos kevesebb csomópontban működik. A tervezési területemen kettő darab borvízforrás és egy kinti fürdő található, amelyek még ma is látogatottak a gyógyvíz miatt, de ugyanakkor ezen szakasz gondozatlan állapotban van. Régen ezen szakasz volt a közösség igényeit ellátó tér, ma már sajnos a forrásokat kivéve a területen karbantartás hiánya figyelhető meg. A település fénykorában felépült villák nagyrésze ma már kihasználatlan, romos állapotban van. Ezek nemcsak urbanisztikai értékei a településnek, hanem egykor a turisták igényeit is ellátták. Mindezeket figyelembe véve nemcsak a lakosoknak, de az üdülni vágyóknak is kedvezne egy olyan szabadtér kialakítás, ahol közelebb kerülne a természethez és szívesen elidőzne.

1.2 Célkitűzés

A célkitűzésem az egykori fürdőtelep revitalizációja, egy olyan közösségi tér kialakítása, ahová szívesen látogat el a turista és kellemesen érzi magát. A Lobogó szabadidőközpont valamint az új Élmeny központ között a területem egy köztes tér lesz, ahol a látogatók jól érzik magukat. Célom, hogy olyan tájépítészeti javaslatokat adjak, mely a területen jelen lévő értékeket növeli és

hozzájárul a turizmus növeléséhez. Fontosnak tartom, hogy a tervezési terület is egy mozgalmas és letisztult környezet legyen, amely kisebb nagyobb korosztály számára kikapcsolódási és feltöltődési lehetőségeket kínál, mivel egy átjáró településről van szó, ahol több turista is megfordul. A fürdőtelep nemcsak kinti fürdővel, hanem több borvízforrással is rendelkezik. Ezeket gyakran felkeresik a látogatók és előszeretettel használják gyógyászati szempontból. Éppen ezért előtérbe kell helyezni, a fürdők, borvízforrások értékeinek kiemelését, továbbá környezetének felújítását és tudatos kialakítását. Megfelelő feltételeket kell biztosítani a látogatók számára. A település közelebbi és távolabbi környezetében a turisztikai lehetőségek és erőforrások felmérése által, a turisztikai vonzerőt lehetne növelni. Ugyanakkor a múltbeli értékek, villák és a borvízforrások magas színvonalú megőrzését és közösségi hasznosítását is nélkülözhetetlenek tartom. A még jelen levő villákat megővni, kihasználni, de ugyanakkor eredeti állapotukban megőrizni, mivel a mai látogatók is a megőrzött és helyreállított épületekre értéknek tekintenek, és amelyek jelentős szerepet képviselnek a fürdőhelyiség életében.

1.3 Terminológia

Revitalizáció:

A revitalizáció egy olyan cselekvési forma, mely a leromlott élőhelyek, természetii képződmények újra élhetővé, természetessé tételét jelenti. ("Patak-revitalizáció," 2023)

Gyógyfürdő:

Olyan helység, vagy létesítmény mely gyógyvíz, gyógyiszap vagy egyéb természetes forrásokkal rendelkezik. A gyógyfürdők vizei különböző hőmérséklettel rendelkeznek, ilyenek például a termálvizek és ásványvizek. A gyógyfürdők ásványvizei kémiai összetételük alapján különböznek.

A gyógyfürdőket a turisták legfőképpen gyógyászati, rekreációs szempontból keresik fel. A gyógyfürdőket általában mesterséges vagy természetes ásványvizes források vagy hőforrások mellett létesítik. ("Gyógyfürdő," 2023)

Borvíz:

Szénsavat tartalmazó, gyógy- vagy ásványvíz megnevezése Erdélyben. Különböző vegyi összetétellel rendelkező, számos betegség orvoslója. A borvíz rendszerint nátrium-karbonátot tartalmaz. Savanykás íze miatt, borkút néven említik. ("Borvíz," 2021) A borvízforrások jelenlétét a Székelyföld központi részén végig vonuló Kelemen-Görgényi és Hargita vulkáni vonulatainak köszönhetjük. A magma kamrájából feljövő széndioxid a talajvíz mélységében feloldódva jut fel

a talajvízbe, ahol pezsgő, szűrés ásványvízzé alakul. ("A Székelyföldi Borvízforrások Vizeinek És Neveinek Sokfélesége," 2009)

Erózió:

Földfelszín alakító hatás, melyet a víz felgyülemzése és az erős szél idéz elő. Legtöbbször a talajt, kiemelkedést, sziklát, hegyet, domboldalt rombol és tarol le. A nagy esőzések eróziója lemossa a talajt a domboldalról. Az erózió ellen kiemelkedő megoldás a fák jelenléte, mivel gyökereikkel megakadályozzák a talaj elhordását. (*Erózió szó jelentése a WikiSzótár.hu szótárban*, n.d.)

Tájseb:

A tájseb a tájképi adottságok jelentős mértékű megváltoztatásának a maradandó nyomát, helyét jelenti. ("Tájseb," 2020) Egy adott terület a természeti hatások következtében és emberi cselekvések által való megsérülése, mely olyan hatásokat von maga után, ami negatívan hat a környezetre, megnyilvánulhat ezek lehetnek erdőirtások során, vagy bányászat által, ugyanakkor építkezés során és ipari hatások következtében.

Antropogén hatás:

A társadalom tevékenységének hatására a tájalkotó elemek és tájformáló tényezők tulajdonságaiban, illetve azok kölcsönhatásaiban bekövetkező módosulás. (Dr. Konkoly- Gyuró Éva, 2013)

Tanösvény: információkkal ellátott, bemutató útvonalak, melyek tanító jellegűek. Átlatuk számos természeti, geológiai, történelmi érdekességet tudhatunk, tanulhatunk meg. ("Tanösvény," 2023)

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1 Erdélyi fürdők

Az erdélyi fürdők a 19-20.század között a vendégforgalomnak alig 6%-át tették ki. A nagyobb és látogatottabb fürdők vonzották leginkább a turistákat, mint például Borszék, Tusnád és Előpatak. Szováta ugyan később indult fejlődésnek, de hamar túlhaladta társai vendégforgalmát. A kisebb fürdőhelyek, mint Homoród, Szejke, Lobogó, Sugás, Dobogó, nem érték el a nagyobb fürdők szintjét. Gyakran a tulajdonviszonyok, a tőke és az elképzelés hiánya gátolták a fürdőhelyek fejlesztését. Homoródfürdőt éppen ezért Nyomoród gúnynévvel is illették a korabeli turisták.

A székelyföldi fürdők viszonylag elmaradottak voltak, de a század derekán jelentős fejlődéseken mentek át, és ezáltal itt is megjelent a szórakozásra és a feltöltődésre való lehetőség. (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)

„Az Osztrák Magyar Monarchia idejében, több típusú fürdő figyelhető meg, mint például természetes források, ásott vagy fúrt kutak, melyek lefödéssel voltak ellátva, sós vagy édesvizi tavak, magaslati klimatikus üdülőhelyek.” (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)

2.1.1 A fürdőhely gyógyászati szempontból

„Medicus curat, natura sanat”- vallja Hipokrátesz, aminek teljesen igazság alapja van.

A fürdőhelyek gyógyító szerepéhez nagyban hozzájárul a természetes környezet, mely a lelket gyógyítja, a fürdözések, ivókúrák pedig a fizikai betegséget. Ezáltal lesz egységes és teljesebb a gyógyulás.

Ami a turista számára különösen felemelő érzést, megkönnyebbülést hoz a mindennapok szürkesége után, nem más mint, s friss, üde, tiszta levegő, amely tele van verőfénnnyel és virág illattal, patak csevegéssel, madárdallal, és felemelő táji szépséggel, amihez hozzájárul a fenyves hegyvidék.

A fürdőhelyeket megvizsgálva, számos előnyt sorolhatunk fel. A gyógyvizek kiemelkedő ásvány anyag tartalommal rendelkeznek, melyek nemcsak belülről, hanem kívülről is gyógyítanak. A fürdőhelyeknek több típusa is van, mint például termál fürdők, gyógyfürdők, gőzfürdők, gázömléses mofetta.

A fürdők vizeinek gyógyhatása függ az ásványanyag tartalom és a víz hőfokától. A leghatásosabb gyógyszereinkben nagyobb részt ásványok találhatóak, akárcsak a különböző ásványvizeink alkotó részeit is szintén többféle ásványok képezik, ezért nem minden betegségre alkalmasak, csak az adott problémára. (Dr. Bikfalvi Károly, 1892)

2.1.2 A fürdőhely, mint társadalom építő

A fürdőélet nagyban hozzájárul a kor polgári életformájának színvonalához. A fürdőn való üdülés, biztosítja a feltöltődést, kikapcsolódást, gyógyulást, pihenést. (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)
Az üdülni vágyó személyek leginkább a csendes vidéki fürdőhelyeket kedvelték, melyek

természeti környezetükkel gyógyvíz és mikroklíma, elősegítették a feltöltődést, pihenést, gyógyulást valamint a nyaralást is egyben. Fontos hogy a turista, kellő tájékoztatást kapjon a fürdők gyógy javallatairól, mivel ezzel nemcsak időt és pénzt takaríthat meg, hanem az egészségi problémára is, konkrét, célzott megoldást kaphat. (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)

2.1.3 A fürdőhely építészeti szempontból

Az építkezési szabályrendelet által több magánvilla épült a fürdőhelyeken. (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)

A fürdőhely reális építményei közé tartoznak, a fürdőházak, villák, szállodák, éttermek, kezelőközpontok, kútházak, és mindezekon kívül az élő természetes környezet mely mesterséges átalakítással, parkot, sétányt, patakot, növényzetet, tavat foglal magába. A borvízforrásokkal rendelkező fürdők általában településen kívül vagy tőle távolabb helyezkednek el, önálló fürdőtelepet hozva létre. Ugyanakkor megfigyelhetjük, például Homoródfürdő esetében is, hogy a fürdőtelep a településsel összeépülve alkot egységet. (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)

Az Osztrák- Magyar Monarchia idején a fürdőtelep jellegzetes részét képezték a zenepavilonok, bazársor, kápolna vagy templom, ritkán szabadtéri színpadok, önálló színházépületek, a fürdőhely színvonalához járultak hozzá. (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)

A Homoródfürdőn található üdülőtelep, külön nők és férfiak számára elkerítve svájci típusra épült fürdőház 80 személy befogadására volt alkalmas. A főút melletti Lobogó forrás vize táplálta a fürdőmedencét, amelybe fenyőfa csatornán engedték be a vizet. (Pomjánék Béla et al., 2004)

2.2 Ásványvizek alkalmazása a gyógyászatban

A gyógyvizeket nemcsak régen használták előszeretettel, de a mai világban is egyre több ember figyel oda a természetes összetevőkre, természetes gyógymódokra. Az ásványvizek számos olyan kémiai összetétellel rendelkeznek melyek hatékonynak bizonyultak, és amelyeknek számos típusát különböztetjük meg, Hargita megyében.

Termálvizek és hideg gyógyvizek- Hőmérsékletüktől függően különböznek. A 31 °C fok alatt hideg vizeknek nevezzük, a 31 °C felett meleg, termálvíznek vagy hévíznek.

Szénsavas, savanyú vizek- Ásványvíz néven ismeretesek, de borvíz néven is említik. 1 liter vízben több mint 0,6 gramm hidrogén karbonát van jelen.

Földes-meszes vizek- Vegyes ásványvizek néven ismeretesek, mivel kalcium-magnézium-hidrogén-karbonát tartalmú összetevőkkel rendelkeznek.

Kénes, szulfidos vizek- A kénes fürdők, elősegítik a szervezet kénhiányának pótlását, mivel kén-hidrogén, nátrium-szulfid és karbonil-szulfid tartamúak.

Kloridos, konyhasós vizek- Leginkább reumás megbetegedésekre használják, de a hurutos megbetegedéseknél is hatékonynak bizonyulnak, a nátrium és kloridionok segítségével.

Keserűsós, szulfátos vizek- Tartalmaznak magnéziumot is, a vizét hígítva ivókúrának használják. Legfőképpen epe-, máj-, gyomor megbetegedésekre, de fogyasztásával figyelniük kell a mértékre, mivel hashajtó hatásuk is van.

Jódos- biomos vizek- Mivel tartalmaznak konyhasót ezért női megbetegedésekre, reumás megbetegedések kezelésére kiváló hatással vannak. De ugyanakkor ivókúra formájában pajzsmirigy problémákat is kezelnek vele.

Radioaktív vizek- Olyan radon-gázzal rendelkeznek, melyeket ivókúra és fürdő formájukon kívül, belégzés formában is alkalmaznak. Csillapítják a fájdalmat, javítják az anyagcserét, és ugyanakkor a belső elválasztású mirigyek működését is segítik.

Vasas vizek- 0,03 grammnál több kétszer szénsavas vasat, és viszonylag sok szabad szénsavat, kétszer szénsavas nátriumot és kalciumot tartalmaznak. Leginkább vérszegénység esetén használják. A vas a bőrön keresztül felszívódva, kiváló hatást gyakorol a szervezetre.

Alkaikus, lúgos vizek- Mivel szódabikarbóna ionokat tartalmaz, ezért nátrium és hidrogén-karbonát ionokkal rendelkezik, amelyeket előszeretettel ivókúrának használnak. Lúgos kémhatása miatt gyomorbántalmakra, savtúltengésre használják. (Termálfürdők.com, 2019)

2.3 Kneipp terápia

A Kneipp terápia öt pillért foglal magába: a víz alkalmazását, a mozgást, a gyógynövényeket, a táplálkozást és az életrendet. Kneipp elmélete szerint „Ahol a gyógyszerek keveset vagy semmit sem használnak, ott a víz lehet a leghatékonyabb, ezért nagy kár, hogy keveset tudunk a vízről és annak alkalmazásáról.” (Regine Weisbod, 2021)

A gyógynövények olyan természetes gyógymódokat foglalnak magukba, melyekkel számos megbetegedés orvosolható. Az egészségmegőrzés részét képezik, különböző gyógyhatással vannak szervezetünkre. „Minden betegség ellen van egy gyógynövény.”

„A víz különféle használata serkenti a teljes vérkeringést szervezetünkben, mely által elősegíti a tápanyagok, az oxigén és salakanyagok gyorsabb szállítását, valamint a felmelegedést. Javul az oxigén felvétel és eltávozik a szén-dioxid. Az ingereket az idegrendszer érzékeli ez pedig a hormonok felszabadulásához vezet.” (Regine Weisbod, 2021)

Fontos szem előtt tartanunk hogy, ha minél hidegebb a víz, annál rövidebb ideig szabad alkalmazni.

A víz hőmérséklete szerint, megkülönböztetünk hideg 0°C - 18°C , hűvös 18°C - 23°C , langyos, rossz reakciókat kiváltó 23°C - 31°C , közömbös 32°C - 35°C , meleg 36°C - 39°C és túl meleg $>39^{\circ}\text{C}$ feletti vizeket. Íme egy pár módszer, melyet közösségi tereknél is alkalmazhatunk: Víztaposás- kiválóan hat az immunrendszer erősítésére, ugyanakkor segíti a fáradt lábakat, magas vérnyomás ellen kedvez, gyógymód az izzadt lábakra, segíti a vénás visszatérő áramlást, nyugtató és alvást elősegítő.

Térdek leöntése- által élénkül a véráramlás a bőrben és az izmokban, a vénák számára edzésként nyilvánul meg, segíti az immunrendszert és a kismencedei szerveket erősíti meg, csökkenti a vérnyomást, nyugtatóan hat.

Karok leöntése- a test felfrissítésében játszik szerepet, gyulladás csökkentő, jó hatással rendelkezik a szívideggyengeségre és a szívizom gyengeségre, ez mellett használható szédülés megszüntetésére.

A Kneipp terápia alkalmazása előtt, ajánlott orvossal vagy szakemberrel beszélni, hogy biztonságosan tudjuk alkalmazni a szervezet gyógyítása érdekében. A leöntések bármilyen kútnál vagy csapnál elvégezhetők. (Regine Weisbod, 2021)

2.4 Tanösvények

A tanösvények nemcsak a környezeti ismereteink bővítésében segítenek, hanem oktató jellegűek. Bemutathatják az adott terület kulturális örökségeit és értékeit, természeti kincseit, illetve ezek megóvásának és fontosságának módját is tartalmazhatják. (Éva & László, n.d.)

A magyar szakirodalom meghatározása szerint a tanösvények, olyan bemutatóhelyek, melyek állomással rendelkeznek és ugyanakkor információs táblákkal és jelzésekkel vannak ellátva. A tanösvényeken megjelenő állomások, fontosabb tudnivalók kiemelésével, irányított megfigyelésre készítetik a turistákat. (Fodor Éva, 2018)

2.4.1 A tanösvények funkciói

Hazánkban és külföldön is egyre elterjedtebb a tanösvény alkalmazása, melyek nagy szerepet töltenek be a turisták kikapcsolódásában. Ezek számos funkcióval rendelkezhetnek. Ernst Zimmerli a tanösvények funkcióját ekképp említi:

Ökológiai funkció- segít a flóra meg fauna általános megismerésében

Megismerő funkció- az ember és a természet kapcsolatában játszik szerepet

Környezet és természetvédelem funkció- a környezettel szemben növeli a felelősségérzetet

Megismerés és környezeti tudatformálás- az ökológiai összefüggések meglátásában segít

Helyi történelem és földrajz- segít az környezetről szóló ismeretek gyarapításában (Ernst Zimmerli, 1980)

A tanösvények lehetőséget adnak arra, hogy a turisták biztonságosan egy jól jelzett útvonalon haladjanak, kikapcsolódjanak a természetben és ugyanakkor ismereteiket is bővíthessék. A természetben való időtöltés, javítja az általános közérzetet és nyugtató hatással van. A tanösvényeken elhelyezett információs táblák által a látogatók jobban megérthetik a természet adta kincseket, a helyi történelmi és kulturális értéket.

2.5 A gyógynövények alkalmazása a fürdőhelyeken

A gyógynövények jelentős szerepet töltenek be a gyógyászatban és az emberek egészséges életvitelében. Napjainkban egyre többen figyelnek arra, hogy természetes gyógymódokkal javítsák közérzetüket, problémáikat.

A fürdőhelyeken megjelenő gyógynövények hozzájárulnak a természet adta értékek növeléséhez és az egészségturizmus fejlesztéséhez..

A fürdőhelységeken a gyógynövényeket különböző módon is fel lehet használni gyógyászati célokra, mint például aromaterápia, bio szauna, caldarium, fitoterápia.

Az aroma terápia magába foglalja a gyógynövények, illóolajok alkalmazásával történő terápiát. Leginkább használják, belégzésre, fürdésre és masszírozásra. Az erős illatjuk miatt hatnak az érzelmi világunkra, és befolyásolják a test és lélek megerősödését.

A bio szauna a test számára kellemes klímát teremt. A szauna légkörébe gyógynövények kivonatait keverik bele, melyek lazítóan és élénkítően hatnak.

A caldarium egy forró vizes fürdőhelység, mely magas páratartalommal rendelkezik. A hőmérséklet által javul a szervezetben lévő keringés, csökken, az izom feszültség valamint kitisztulnak a bőr pórusai és a légzőszervek.

A fitoterápia a gyógynövényekből készült kenőcsöket és főzeteket foglalja magába. (Ottó et al., n.d.)

3. ANYAG ÉS MÓDSZERTAN

A helyszín pontosabb megismerése elősegíti a terv alapját. A különböző kutatási módszerek rálátást nyújtanak egy adott település kulturális, történelmi, urbanisztikai és táji adottságainak megismerésére. A nagy és kis léptékű vizsgálatok által a településen és a tervezési területen különböző funkciókat különíthetünk el.

A tervezési terület megismerése érdekében, elsősorban a katonai térképeket vizsgáltam, melyek során a település évek során történő alakulását és szerkezetének felépítését figyelhettem meg. A szakirodalom használatával, a környező települések és a tervezési terület fürdőéletét ismerhettem meg, amelyekhez esettanulmányokat is vizsgáltam. A megye szintű vizsgálatomban a fürdőhelységek és ásványvízforrások arányát mértem fel, ezt követően 1:5000 léptékben a településen megjelenő ásványvízforrások elhelyezkedését és típusait vizsgáltam, ahol összegzésként különböző ásványvizeket különíthetünk el. Ezt követően a fürdőtelepen lévő forrásoknál, kutattam az ásványvíz paramétereit, és a környéken elhelyezkedő ásványvízforrásoknál a jótékony és nem kívánt hatásokat tüntettem fel.

A szomszédos települések vizsgálatánál, a közelben lévő településeket, patakok és ásványvízforrások elhelyezkedését figyeltem meg. A tervezési terület pontosabb megismerése érdekében megfigyeltem a megközelíthetőséget beépítettség és zöld terület arányát, ugyanakkor, a település funkcióit tüntettem fel. A vizsgálataim elkészítéséhez térképeket használtam.

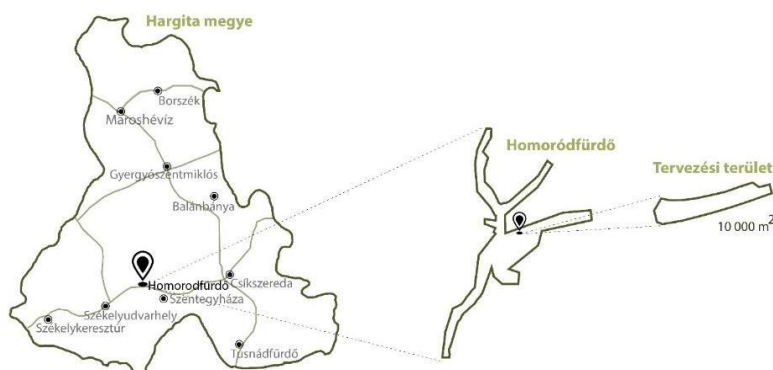
A továbbiakban a domborzati térképek segítségével a táji adottságokat vizsgáltam, amelyek értéket adnak a településnek. Fotódokumentáció és helyszíni felmérések által a tervezési területemre különböző vizsgálatokat készítettem, ahol a növényfelmérést, jelenlegi állapotot, látványkapcsolatokat, konfliktusokat jelenítettem meg. A vizsgálataim elkészítését a Photoshop, Lumion és Archicad program segítségével készítettem el. A terület domborzati adottságait, nemcsak Google Earth alkalmazás segítségével, hanem légi felvételek készítésével is tanulmányoztam.

3.1. Település szintű vizsgálatok

3.1.1. Földrajzi jellemzés

Homoródfürdő egy kis település Hargita megyében. A Hargita hegység lábánál helyezkedik el. Változatos domborzatát a Fürdőpatak, Nagy és kis Homoród alakítja.

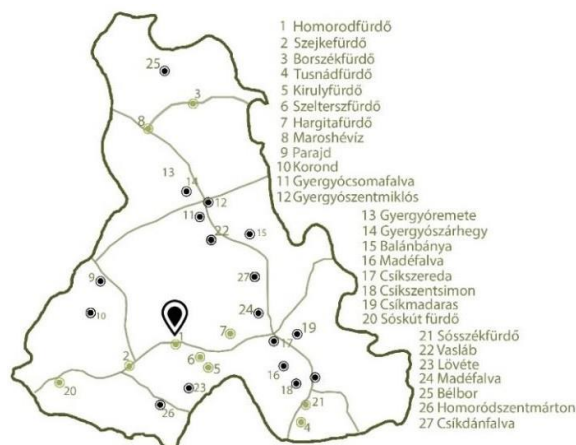
Székelyudvarhelytől 17 km és Csíkszeredától 34 km-re található. („Homoródfürdő,” 2021) A tervezési terület a település Fürdőpatak völgyében helyezkedik el.

1. ábra – Homoródfürdő elhelyezkedése megyei szinten (saját átdolgozott munka)
1.forrás – Homoródfürdő térkép

3.1.2. Hargita megye gyógyfürdői és ásványvízforrásai

Hargita megye térképe, a főbb ásványvízforrásokat, valamint fürdőhelységeket tartalmazza. (2. ábra) Megfigyelhető, hogy a megyében számos ásványvízforrás és fürdőhelység van jelen, melyek nagyban hozzájárulnak a természeti kincsek növeléséhez. Homoródfürdő a múlt század közepétől Erdély leglátogatottabb fürdője volt, az idő múlásával számos versenytársa akadt, mint például Tusnádfürdő, Borszék. („Homoródfürdő,” 2021) Ezek emelkedésével a település hanyatlott, de azért most is látogatott, Székelyföldi fürdőtelep.

2. ábra – Hargita megye gyógyfürdői és ásványvízforrásai (saját átdolgozott munka)
1.forrás – Homoródfürdő térkép

3.1.3 Jelentősebb gyógyfürdők

A továbbiakban egy pár fontosabb Hargita megyei fürdő távolságát tüntettem fel. (3. ábra) Ezen fürdőtelepülések számos tulajdonsága megegyezik Homoródfürdővel, hiszen gyógy és turista központúak. A gyógyvizük miatt, számtalan betegség kezelésére alkalmazhatók. A fürdők tájképi szépségét a fenyvesek, lombos erdők, a hegyi patakok adják, völgyeket alakítva, amelyek mentén a források és hideg meleg fürdők találhatóak. A fürdőhelységek jelentős részét képezik a turistáknak kialakított szálláshelyek és az igényeiket ellátó egyéb szolgáltatások.

Kirulyfürdő nem messze található Homoródfürdőtől és hasonló történelmi háttérrel rendelkezik, mivel régebb itt is voltak pionír táborok szervezve és több épület volt építve, amelyek ma már használatlanok és eléggé romos állapotban vannak. A fürdőhelyen igen vasas, és nagyon erős ásványvízforrások találhatóak, gyógyászati szempontból emésztési zavarokra, szív- és érrendszeri megbetegesekre használnak leginkább. ("Kirulyfürdő," 2022)

Hargitafürdő nem messze található Homoródfürdőtől, ásványvizei, mofettái leginkább látogatottak. A források gyógyvize szív és érrendszeri, valamint gyulladásos megbetegedésekre kiváltképp alkalmasak. ("Hargitafürdő," 2022) A területen kénes, szénsavas ásványvízforrások vannak. (*Hargitafürdő forrásai*, n.d.)

A fenyvesekkel körülvett Tusnádfürdő a megye egyik leglátogatottabb gyógy és üdülőhely központja, mely az évek során egy kisebb várossá nőtte magát. A fürdőtelepet többször fejlesztették, amelyek nagyban hozzájárultak a népszerűsítéséhez. Régen számos villa és fogadóház látta el az üdülni vágyók igényeit, ma már szállodák is hozzájárulnak a látogatók igényeihez. Gyógyintézetek voltak-vannak jelen, ahol az gyógyulni vágyók különféle gyógykezelésekben részesülhetnek. ("Tusnádfürdő," 2022) Szén-dioxidos termálvize, nagyon jó hatással van az izom és ízületi fájdalmakra, valamint az idegrendszeri panaszokra. Változatos vegyi összetételű vize ugyanakkor kiváló hatással van a gyomor-, bél-, mozgásszervi bántalmakra. (*Isten Hozta Tusnádfürdőre! | Tusnádfürdő, Az Erdélyi Fürdőváros.*, n.d.)

Borszékfürdő erdős hegyekkel övezett völgyben fekszik. (*Borszék - Hargita Megye - Erdély - Kárpátmedence - Románia*, n.d.) A településen számos ásványvízforrás található, melyek nemzetközi hírnevet képviselnek, ugyanis legfinomabb ásványvíz díjat nyert. (*Borszék*, n.d.) Savanyu szénsavas vizét, akár távolabb is lehet szállítani, mivel nem változtatja meg ízét és nem veszít olyan hamar szénsav tartalmából. A gyógyerejű ásványvize számos betegség kezelésére

alkalmas. Az ismert fürdőt többen látogatták, itt is fürdőházak álltak az üdülni és gyógyulni vágyó látogatók számára.. (Dr.Meyr Ignác, 1863)

3. ábra – Fontosabb gyógyfürdők távolsága (saját munka)

3.1.4.1 Homoródfürdő ásványvíz forrásai

Homoródfürdő egy fenyőerdő közepén fekszik, nem luxusfürdő, de a szénsavas és vasas vizű forrásait előszeretettel keresik fel egészségügyi céllal. A források a fürdőtelep völgyben helyezkednek el, és a Kis-Homoród bal partján buzognak fel. (4. ábra) Ezek közül kettőt ivóvíznek, kettőt pedig fürdőnek használnak, ma már csak három forrás maradt, és egy fürdő. (dr. Hankó Vilmos, 1891) Mindhárom forrást Koncz Ármin gyógyszerész népszerűsítette és a Klotid valamint Mária forrás vizét forgalomba hozta. (dr. Hankó Vilmos, 1891)

A tervezési területen kettő borvízforrás van, a Mária és a Klotild. A Lobogó forrás nem messze helyezkedik el a tervezési területemtől. Leginkább látogatott a Lobogó és a Mária forrás, de a Klotil forrás vizét is előszeretettel használják. Ezt a két forrást a legkönnyebb megközelíteni mivel a főút mellett találhatóak. A területen jelen van még egy kinti fürdő, mely a testi problémákra nyújt gyógyászati lehetőséget.

A vulkáni utóműködésnek köszönhetően a településen 12 borvízforrás található, 10 borvízforrás vegyes ásványvízzel, egy klóros ásványvízzel és szintén egy szénsavas Kalciumos ásványvízzel rendelkezik. (Pomjének Béla et al., 2004)

Hankó Vilmos a Székelyföld című könyvében, legtalálóbban jellemzi Homoród fürdőt: „A homoródi fürdőnek fenyves levegője, kitűnő összetételű szénsavas- vasas fürdő és ivóvize bámulatos hatásának bizonyult az általános testi gyengeség esetében, vérszegénységben, vese bajokban: élénkíti és előmozdítja az emésztést s a légzés szerveinek működését, erősítőleg hat az emberi test egész idegrendszerére.” (Hankó Vilmos, 1896)

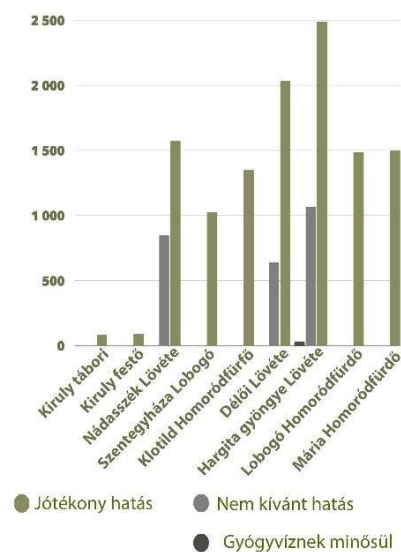

4. ábra – Homoródfürdő ásványvízforrásai (saját átdolgozott munka)
2.forrás – Open Street Map-Homoródfürdő

3.1.5 Közelben lévő ásványvizek és hatásai

A diagrammon a közelben lévő ásványvízforrásokat tüntettem fel. (1. diagramm) Megvizsgáltam ezek fontosabb ásványvíz paramétereit és ebből következtettem a jótékony és nem kívánt hatásokkal kapcsolatosan.

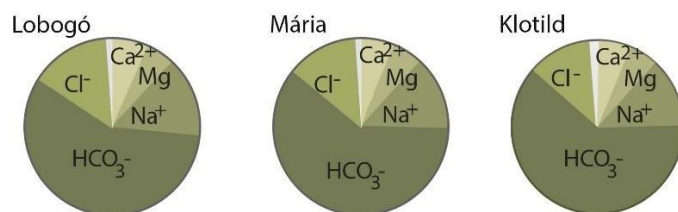
Zsigmond Erika vizsgálatai szerint, a Homoródfürdő környékén megtalálható ásványvíz források nagyon változatos összetételűek, aminek befolyásoló tényezője a terület geológiája. A homoródfürdő és kirulyfürdő források, neogén vulkanitokkal lépnek kölcsönhatásba, ezzel szemben a Lővétei források, sötömböket érintve törnek a felszínre, éppen ezért a legnagyobb sótartalmú vizek közé sorolhatók, Delői, Nádasszéki és Hargita gyöngye. E két terület határán helyezkedik el a szentegyházi forrás. A magas NaCl tartalma miatt az ilyen vizeket csak kúra szerűen lehet fogyasztani. A Szentegyházi források a legkülönbözőbb összetételűek, Na-HCO₃ típusúak. (Zsigmond Erika, A borvízforrások minőségi és mikrobiológiai paramétere) A Kiruly tábori forrásnál sokkal alacsonyabb értéket figyelhetünk meg.

1. diagramm – Közelben található ásványvizek (átdolgozott munka)

3.1.6 A fürdőtelep ásványvíz forrásainak kémiai összetétele

A magas magnézium tartalommal és bikarbonát tartalommal rendelkező (>100 mg/l) Homoródfürdői források különlegesek, ugyanakkor NaCl tartalmuk alacsony. A magas magnézium tartalmának köszönhetően ezek az ásványvizek a szervezet magnézium tartalmát pótolják. A magas bikarbonát tartalmuk az emésztést segítik elő. (2. diagramm)

2. diagramm – A tervezési terület forrásainak ásványvíz paraméterei (saját munka)

5. ábra – A fürdőtelep mentén elhelyezkedő források (saját munka)

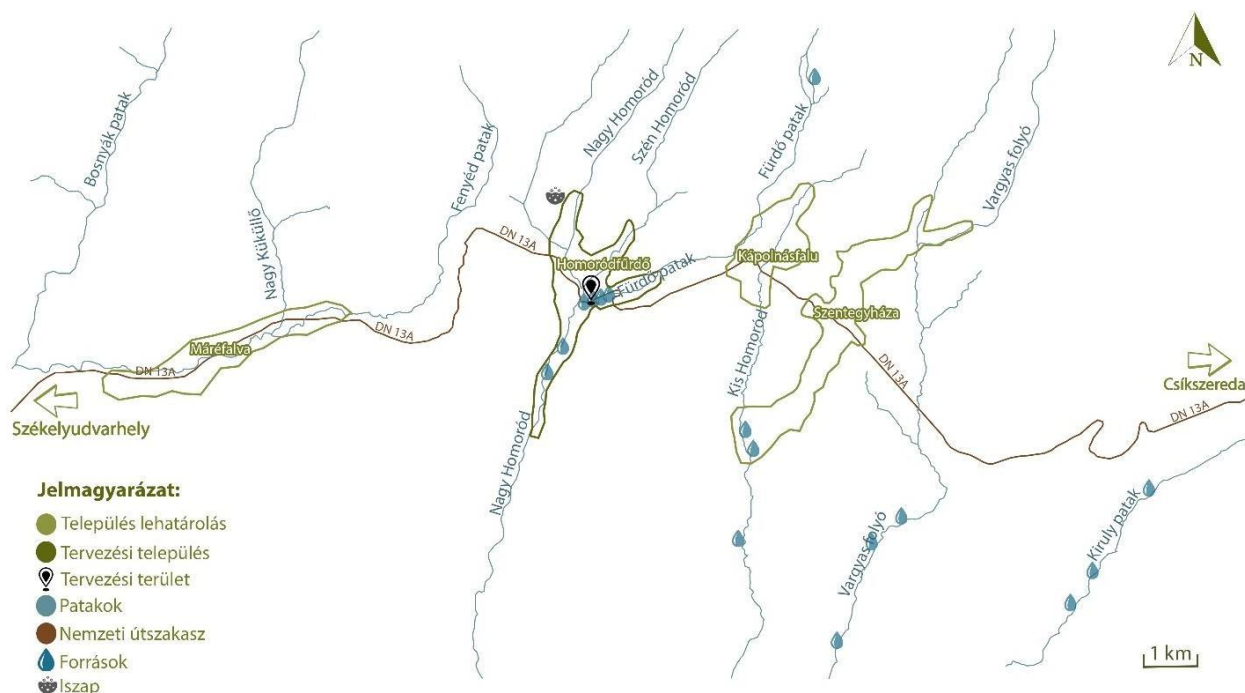
3.1.7 Szomszédos települések

Homoródfürdő volt a századfordulóban a megyei „inteligencia” találkozóhelye, ahova vidékről is érkeztek pihenni és gyógyulni vágyók. (Zepeczaner Jenő, 2009) Kápolnás-Oláhfalú községhez tartozott, Homoródfürdő, de ma már Szentegyháza tulajdonában van. (5. ábra) (Hankó Vilmos, 1896)

Kápolnásfalú és Szentegyháza története szorosan összefonódik egymással. A régi neve Kisoláhfalú volt a törzskönyvezésig. Homoródfürdő közvetlen szomszédságában található. A hagyomány szerint a mai nevét a falú keleti határában lévő kápolnáról kapta. (Pomjének Béla et al., 2004)

Szentegyháza, Kápolnásfalú melletti település, Hargita megye legmagasabban fekvő városa, mely 860 tengerszint feletti magasságban fekszik. Az idő során faluból mezővárossá, aztán nagyközséggé, végül pedig kisvárossá nőtte magát. A város híressége a bánya, ahol valamikor vasüzem működött, és ahol kiváló minőségű nyersvasat állítottak elő. Szentegyháza határában található a turisták által gyakran látogatott Vlahicai-fürdő, mely 26 °C ártézi melegvízzel rendelkezik, a strand és a telep, a turisták számára kikapcsolódást és szálláslehetőséget biztosít. (Hankó Vilmos, 1896)

Máréfalva híres jellegzetes, díszes székelykapuiról. A falun hosszan haladva, mint díszes népművészeti tárgyakkal találkozunk. Orbán Balázs ekképp jellemezte a falut: „Nincs még egy népművészeti tárgy, amely olyan monumentális, reprezentatív volna elkészítése annyi eszközt és olyan sok oldalú ízlést igényelne, annyi jelentést hordozna, mint a székely kapu.” (Pomjének Béla et al., 2004)

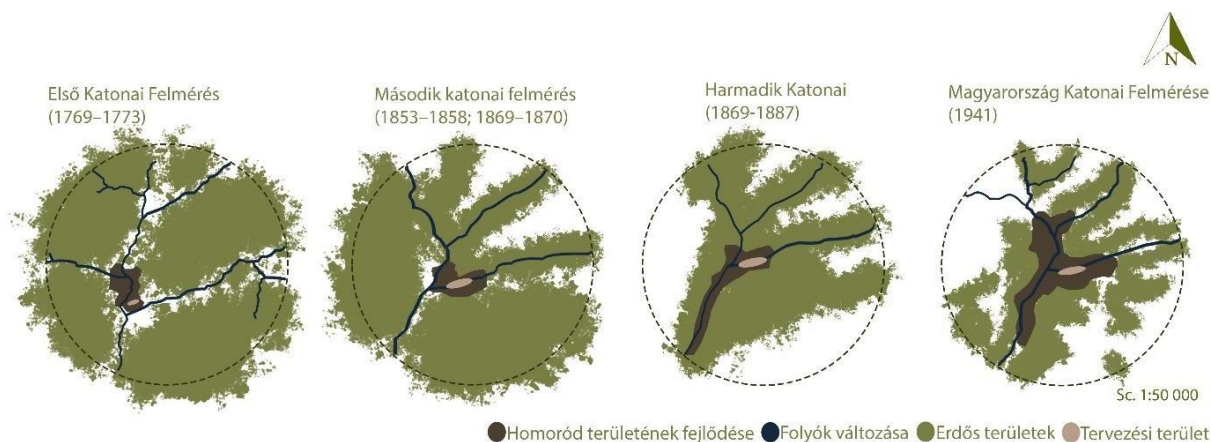

6. ábra – Szomszédsági viszonyok (saját átdolgozott munka)
3.forrás – BalneoMap Ásványvízforrások

3.1.8 Történelmi analízis

Homoródfürdő kis táji település, mely sötétzöld fenyvesekkel van körbe véve, és a Homoród patakok által képzett keskeny völgyben fekszik. Kápolnás- és Szentegyházas-Oláhfalutól fél órányi járásra van. A homoródi fürdőtelep a kis Homoród bal partján terül el, kitűnő vasas savanyú forrásaival és hideg, meleg fürdőjével a gyógyulni és üdülni vágyó látogatók számára kedvez. A szénsavas vasas ivóvíze gyógyító hatással rendelkezik, ezért széles körben ismert, sok látogatót vonz. A fürdőtelepet néhol csinos kis lakóház díszíti, valamint egy fürdőház és egy vendéglő. (dr. Hankó Vilmos, 1891)

Településszintű vizsgálatomnál a Homoródfürdő növekedése figyelhető meg, mely az 1769-es évektől terjeszkedett napjainkig. (4. ábra) A vizsgálatomon észrevehető, hogy a település növekedésével az erdős részek csökkentek. A patakok mint a táji környezet alakító elemei, és a település fontos pilléréi, az évek folyamán szabályozva lettek. Ezek mentén több forrás is megjelenik a Fürdőpatak és az Ilona völgyben. A Fürdőtelepen három forrás van jelen: Lobogó, Mária, Klotild, valamint egy szabadtéri fürdő.

7. ábra – Katonai felmérések térképei (saját átdolgozott munka)
4. forrás – Mapire Történelmi térképek

„Homoród a múlt század közepén, Erdély leglátogatottabb fürdőhelye volt, a bár versenytársai emelkedésével hanyatlott”, azért még megőrizte a gyógyerőjű vizét, amit még ma is sokan felkeresnek. (Orbán Balázs, 1868) Az egykor mozgalmas fürdőélet felvirágoztatása több évnyi folyamatba telt. A fürdőtelep vizét már az ókorban is ismerték, ezt bizonyítja a település határában talált római katonai őrtorony maradványok. A jótékony hatású ásványvizet először Pataki Sámuel vizsgálta.

Az 1700-as években már jelentős fürdőhelyként emlegették, ekkor a településen még nem történtek nagy beavatkozások. (7. ábra) (“Homoródfürdő,” 2021) Hankó Vilmos eképp jellemezte a borvízfürdőt „A kutak kőküpebe vannak foglalva, a fürdő források nők és férfiak számára elkülönített tükörfürdökké átalakítva. A fürdőházban meleg kádfürdőket is készítenek. (...) Hankó Vilmos ekképp vallott a fürdőről: Homoród nem luxus-fürdő: kitűnő vasas forrásait, pompás fenyvest csak azok keresik fel, kik igazán gyógyulni és üdülni akarnak.” (dr. Hankó Vilmos, 1891) A fürdőtelepnek jelentős értékét képezték a stílusos villák, kellemes hangulatú éttermek, és a ma is látogatott bővizű ásványvízforrások. A fenyvesekkel közre zárt terek, szépséget és értéket adtak a településnek, zöldes színű tengerével egyfajta hegyvidéki hangulatot kölcsönöztek. A fürdőtelep borvízforrásait, sétányait, a kikapcsolódásra szánt elemeket, villákat, éttermeket, jelentős mennyiségű fenyőfa zárta közre, ezáltal elrendelve a helységnek egy titokzatosságot, mesebeliséget, fokozva kimagasló értékét.

A 19 században indult leginkább fejlődésnek a fürdő, ugyanis Nagysolymosi Koncz Ármin bérbe vette, és megvásárolta a Lobogó fürdőt. Nemcsak fejlesztette, hanem népszerűsítette is a fürdőt, kisebb- nagyobb beruházásokkal. Ekkor a fürdőtelepen több villa és étterem is épült, leginkább az Ilona völgyben, amelyek a turisták jóllétéről gondoskodtak. A villák nemcsak léptékben, de

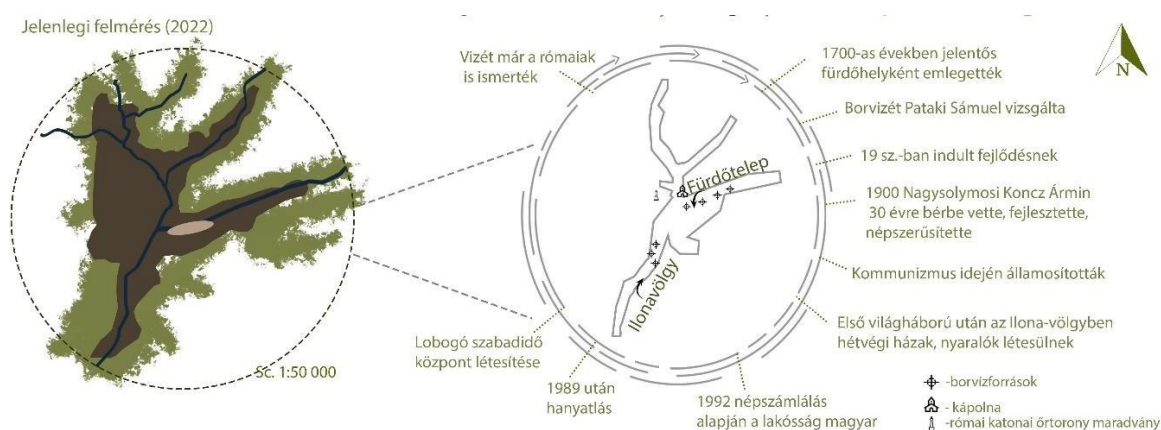
szellemiségben is illeszkedtek a fürdőtelep érték világához. Sétányokat és pavilonokat alakítottak ki, de ugyanakkor a vendégek kikapcsolódását nemcsak a fürdők, hanem az ekkor kiépített tenispálya, tekepálya, mozi, és a zene pavilon által is segítették. („Homoródfürdő,” 2021)

Ezáltal „Homoródfürdő is belépett ebbe a folyamatba, habár később is, amelyben már egy jóra való fürdőnek lenni kell”. (Becsek Aladár, 1902)

A rendszerváltásban élte fénykorát a fürdőtelep, a borvízforrások és a gyógyvíz miatt leginkább vonzotta a látogatókat. Ekkor a fürdőterületet, intenzív használattal rendelkezett, híres és emlékezetes pionír táborok voltak szervezve a diákoknak, és a szakszervezeti tagoknak, üdülni vágyók számára is kikapcsolódási és pihenési lehetőséget kínált.

A fürdőtelep az idők folyamán veszített egykori érték világából, sajnos az 1989-es évek után hanyatlásnak indult. A terület még egy pár évig diáktáborok számára adott helyet, majd idővel a villák megmaradtak, ugyan de már nem működtek és sajnos az idő romlása rajtuk is megmutatkozott, akárcsak a vendéglőkben és az eddig igénybe vett épületeken. A területen hiába maradtak meg a források, a fürdőhely, lassan-lassan veszített a látogatottságból.

A 2000-es évek során újra fellendült, mivel a Lobogó forrás melletti rész kiépítésre került. Ekkor létesült motel, wellness, sípálya, lovarda, focipálya, kinti medence. Ezek által kezdett újra fellendülni és újra látogatottabb lett a fürdőtelep egy része, amely szintén kimagasló értékeknek tekinthetőek. A területen még találhatóak régi villák, amelyeken már az idő ostroma figyelhető meg, romos állapotban vannak és nincsenek kihasználva. A megmaradt villák közül néhányat fel lehet újítani, de a legtöbb idővel lebontásra kell kerülnön. Az ilyen jellegű épületek már ritkák és egyre inkább fogynak, ezért ma már a múlt század jellegét képviselik. („Homoródfürdő,” 2021)

8. ábra – Jelenlegi térkép (saját átdolgozott munka)

4. forrás – Mapire Történelmi térképek

1. forrás – Homoródfürdő térkép

3.1.9 Földrajzi fekvés és domborzat

A település domborzatát a Nagy Homoród és a Fürdőpatak alakították, ezáltal több völgyet is kialakítva. (8. ábra) ("Homoródfürdő," 2021) Az erdők mint természeti erőforrások, a település értékéhez járulnak hozzá és mindamellett, hogy a levegőt tisztítják, a táji egyediséget is növelik. A tervezési terület 740 és 760 m tengerszint felett helyezkedik el, egy völgyben, mely ugyanakkor tájépítészeti szemmel vizsgálva, izgalmas, mivel a fürdőtelep nemcsak egy völgyben helyezkedik el, hanem vízfolyás és ásványvízforrások is megjelennek. (Románia - Erdély - Székelyföld - Homoródfürdő, n.d.)

9. ábra – Szintvonalas térkép (saját átdolgozott munka)

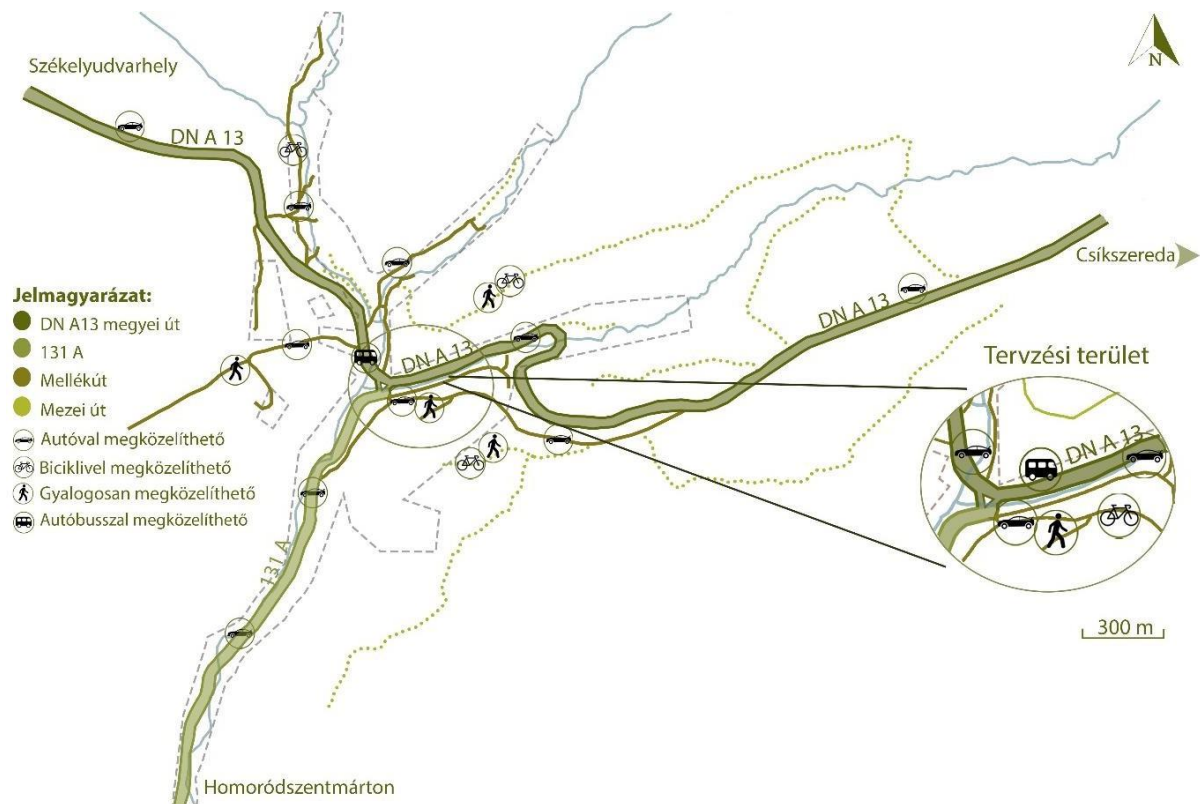
5.forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

3.1.10 Úthálózat vizsgálata

Az úthálózatot megfigyelve láthatjuk, hogy a települést átszelő DN 13-as megyei út Székelyudvarhelyt és Csíkszeredát köti össze. (9. ábra)

A tervezési területet két út határolja, amelyek lehetőséget biztosítanak a megközelíthetőségére. A nyugatról kelet irányba vezető főútról, mely közvetlen a tervezési terület mellett halad el, valamint a 131 A útvonalról, mely Homoródszentmárton irányába vezet északról dél fele. A főút vonal

állapota viszonylag megfelelő, és elősegíti a terület könnyebb megközelítését autóval, biciklivel. A 131A jelzésű út nincs burkolva, ezáltal állapotát az időjárás gyakran befolyásolja, és nehezíti a megközelítést. A két fontosabb útvonalon kívül a településen több mellékutca található, melyek szintén nincsenek burkolva. Az erdőbe gondosan fenntartott hegyi utak vezetnek.

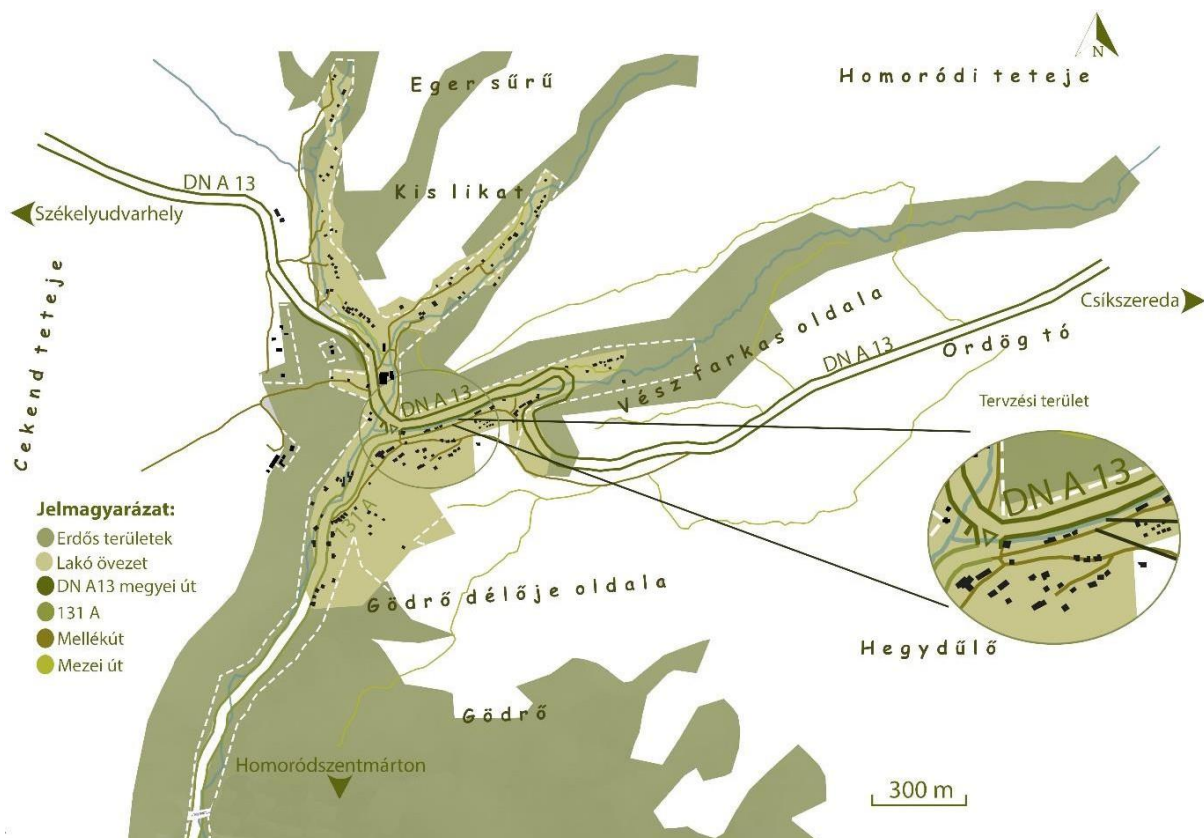

10. ábra – Megközelíthetőség vizsgálata (saját átdolgozott munka)
2. forrás – Open Street Map-Homoródfürdő

3.1.11 Beépítettség-zöld felület arány

Egy kis táji településről beszélünk, ahol a jelenlegi állapot, lakó övezet és zöld felület arányát jelenítettem meg. Hankó Vilmos a Székelyföld című könyvében eképp jellemezte az említett települést: „a sűrű fenyőerdő egész havasi színezetet ad a vidéknek”. (Hankó Vilmos, 1896) A (10. ábrán) látható, hogy a település a terjeszkedése során az erdőt visszább szorította. Mivel fenyvesek között helyezkedik el a település ezért a fenyvesek meghatározzák a település arculatát. A település épületei leginkább a turisták igényeinek lettek kialakítva, mivel a történelem folyamán számos villa épült, a turisták számára. Ezek összességükben hozzájárultak a település arculatához és a fürdőtelep fénykorában voltak leginkább kihasználva. A jelenlegi állapotot vizsgálva, sok

épületen megmutatkozik a romos állapot, mivel megszűnt a használhatóságuk. A villák közül sajnos sok lebontásra kerül.

11. ábra – Beépítettség és zöld felület aránya (saját átdolgozott munka)

2.forrás – Open Street Map-Homoródfürdő

3.1.12 Érvényes szabályozás a településre vonatkozóan

A település érvényes szabályzatánál megfigyelhetjük a település szerkezetét amelyet, zöld felületek, erdős részek, különböző lakóövezet típusok, turisztikai szolgáltatásokkal rendelkező övezetek alkotnak. Ugyanakkor fejlesztési célkitűzések is meg vannak jelenítve, amelyek a településen kívül és belül találhatóak. (11. ábra)

A zöldfelületek helyenként szétszórtan jelennek meg. Jelenleg a Lobogó szabadidő és wellness központ rendelkezik nagyobb zöldfelülettel, melyek sport tevékenységekre adnak lehetőségeket. Az ezt követő zöldfelület a tervezési területet, mely nemcsak zöld felületet biztosít a turisták számára, hanem csörgedező patakjával nyugtat és ásványvizeit, mint gyógyital kínálja fel. A fürdőhelyeken lévő zöldfelületek hozzájárulnak az ott meglévő kínálatokhoz és hatnak a turisták

jóllétére. A zöldfelületek kellemes hangulatot teremtenek, és több szabadidős tevékenységet kínálnak kisebb, nagyobb korosztály számára.

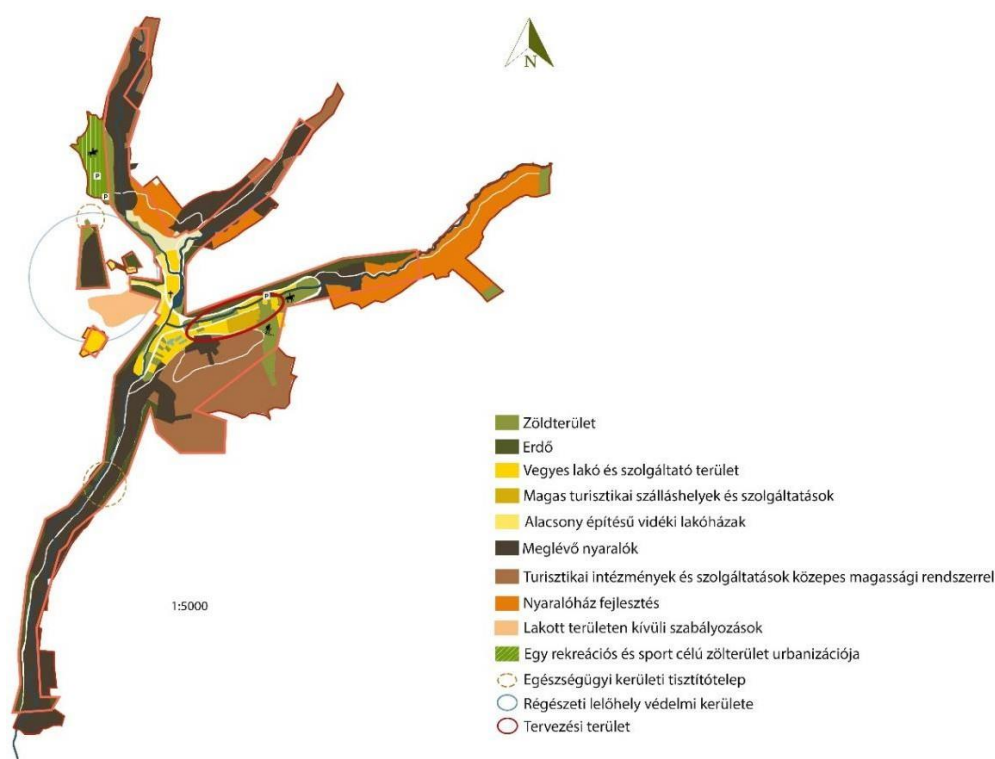
Szerepük van az ökoszisztéma működésében, mivel növényekkel fedett területek, ezért többféle funkciót is betöltenek, mint például esztétikai, funkcionális, ökológiai, településszerkezeti. Befolyásolja a levegő minőségét, hozzájárul a felszín és felszín alatti vizek minőségéhez, és megakadályozza a talaj romlását. (Fórián Sándor & Hagymássy Zoltán, 2009)

Az erdős területek a település határánál helyezkednek el leginkább. Mivel az erdős területek nagyon megritkultak az évek során ezért a környezeti értékek megőrzésének mértéke jelentősen csökkent.

A település nagy részét meglévő, kisebb nyaralók alkotják, melyek nemcsak régebb, de ma is hozzájárulnak az idegenforgalom növeléséhez. Napjainkban egyre több fiatal tart igényt a hétvégi házak fontosságának, mivel kikapcsolódásra és feltöltődésre adnak teret. Az alacsony építésű vidéki lakóházak, mindig is a tájharmóniáját és a településkép értékét adták. Ez napjainkban is így van, a turisták egyre több érdeklődéssel keresik fel az alacsony építésű vidéki házakat, mivel ezek általában a helyi települések jellegzetes építészeti múltját adják és a hovatartozás megőrzését képviselik. Építészeti stílusukkal könnyen beilleszkednek a természetes környezetbe.

A településen kisebb arányban ugyan, de jelen vannak magas turisztikai szálláshelyek és szolgáltatások is, melyek a település gazdasági fejlődését segítik elő, ugyanakkor növelik a turizmust és a helyi lakosoknak könnyen teremtenek akár munkalehetőséget is. Ezek környezeti kialakítása fontos, mivel a megfelelő infrastruktúra szükséges a működtetésükhöz. A magas turisztikai szálláshelyeket és szolgáltatásokat egyre több külföldi és belföldi turista igényli, keresi fel.

Vegyes lakó és szolgáltató területek leginkább a település központjában helyezkednek el, arányuk jelentősen kevés, de ugyanakkor számos előnnyel rendelkeznek. Szétszórtan vannak jelen, ezért kényelmes hozzáférést kínálnak a látogatók számára. Nagyban hozzájárulnak a helyi közösségépítéshez és a településkép fenntarthatóságának növeléséhez.

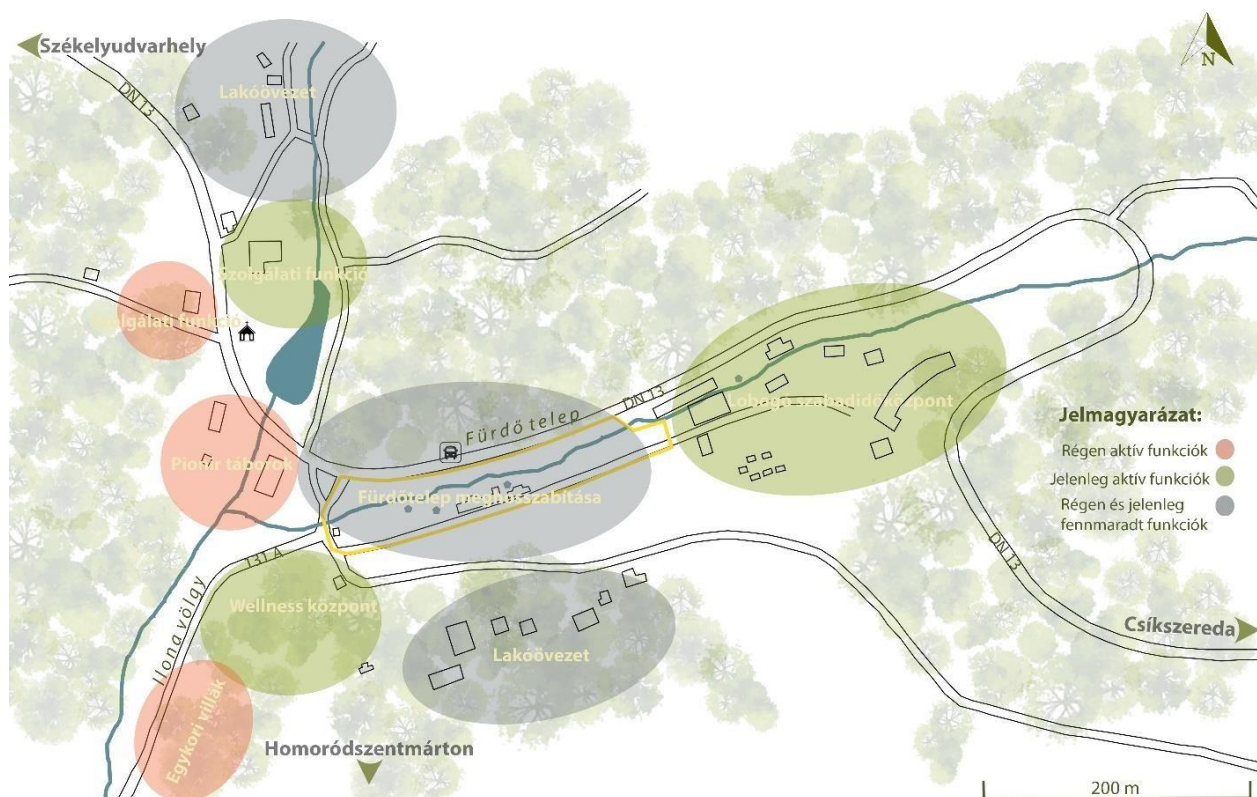

12. ábra - Érvényes szabályozás a településre vonatkozóan (saját átdolgozott munka)
6.forrás – Plan Urbanistic General Băile Homorod

3.1.13 Település funkciói

A település több funkciót foglal magába, mint például a régen aktív, jelenleg aktív, régen aktív és jelenleg fennmaradt funkciók. (12. ábra) Ezek, nagyban befolyásolják a település színvonalát, a turisták vonzerejét és a helybéli lakosok életkörülményeit.

A régen aktív funkciók, ma már nem járulnak hozzá a település fejlődéséhez, ilyenek voltak például a pionír táborok, melyek a diákok kikapcsolódását segítették elő. Az Ilona völgyben szétszórtnan elhelyezkedő villák, valamint a megyei út mellett elhelyezkedő étterem, mely szolgálati funkciót biztosított. A település hangulatát, és aktív mozgalmát nagyban befolyásolták. A jelenleg aktív funkciók, közé sorolhatjuk a településen a Lobogó szabadidő és wellness központot, a szolgálati funkcióként működő hotelt, és a megépítésre kerülő új élményfürdőt is. A régen és jelenleg fennmaradt funkciók a fürdőtelepet, és a lakóövezeteket foglalják magukba. A fürdőtelep a település nyilvános tere, központi szerepet tölt be, mivel a turisták rendszerint látogatják.

13. ábra – Település funkciói (saját átdolgozott munka)

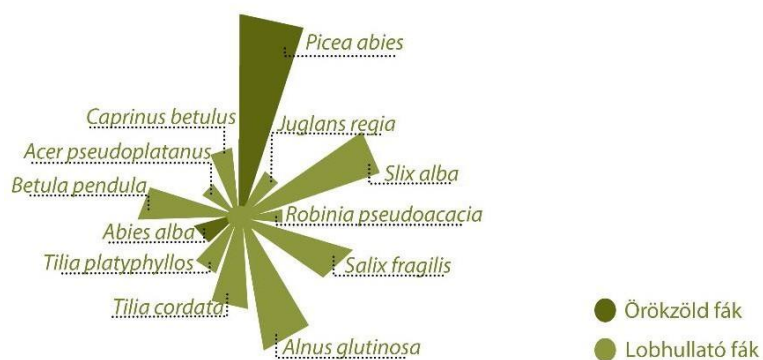
2.forrás – Open Street Map-Homoródfürdő

3.2. Tervezési terület vizsgálatai

3.2.1. Fás szárú növények arányának vizsgálata a tervezési területen

A tervezési területet régen nagyobb arányban borította az örökzöld fenyves. (13. ábra) Továbbá sétány mentén temérdek örökzöld fa volt, és a fürdőtelepet közre zárták, nemcsak növelve a táj esztétikai szépségét, de a levegő minőségét és a tér zártságát is.

A gyakori gyérítésekkel, megnőtt a lomhullató vízparti fák jelenléte, melyek invazív jellegűek, ezáltal felülírva az örökzöld fenyvesek arányát, és átformálva a helység arculatát egy túlságosan nyitott térré.

3. diagramm - Örökzöld és lombhullató fák aránya (saját munka)

3.2.2. A fás és lágyszárú növények a tervezési területen, és közvetlen környezetében

Lombhullató fák:

- *Salix alba*- Fehér fűz
- *Salix fragilis*- Törékeny fűz
- *Juglans regia*- Községes dió
- *Tilia platyphyllos*- Nagylevelű hárs
- *Tilia cordata*- Kislevelű hárs
- *Alnus glutinosa*- Enyves éger
- *Caprinus betulus*- Községes gyertyán
- *Robinia pseudoacacia*- Fehér akác
- *Acer pseudoplatanus*- Hegyi juhar
- *Betula pendula*- Községes nyír

Örökzöld fák:

- *Picea abies*- Községes lucfenyő
- *Abies alba*- Községes jegenyefenyő

Lágyszárú növények:

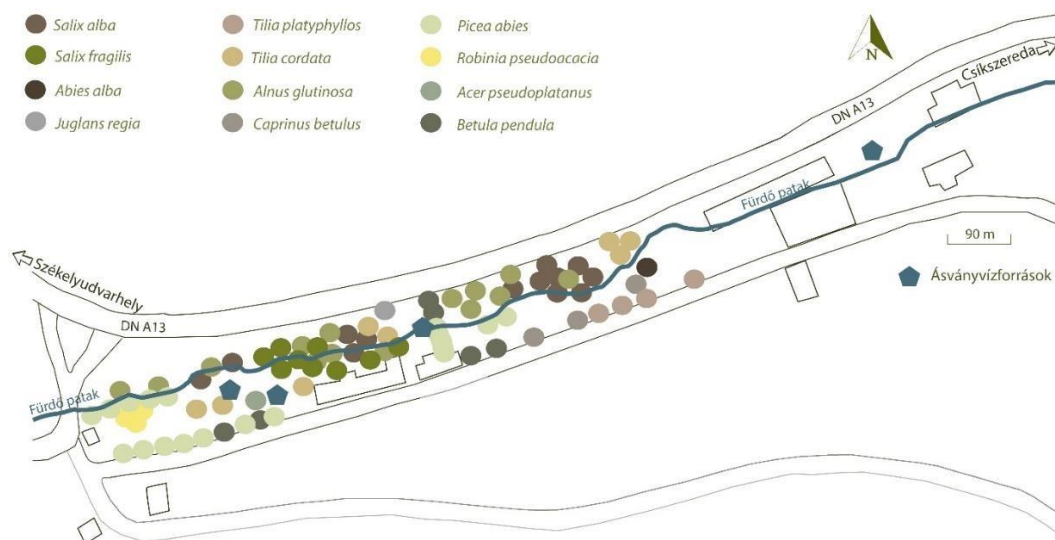
- *Consolida regalis*- Mezei szarkaláb
- *Dianthus carthusianorum*- Katona szegfű
- *Ranunculus repens*- Kúszó boglárka
- *Digitalis grandiflora*- Sárga gyűszűvirág
- *Campanula patula*- Terjedő harangvirág
- *Campanula glomerata*- Fürtös harangvirág

- *Verbascum densiflorum*- Sűrűvirágú ökörfarkkóró
- *Chrysanthemum leucanthemum*- Ökörszem százszorszép
- *Colchicum autumnale*- Őszi sáfrány
- *Centaurea cyanus*- Búzavirág
- *Iris germanica*- Szakállas írisz
- *Myosotis sylvatica*- Erdei nefelejcs
- *Fragaria vesca*- Vad eper
- *Rubus caesius*- Vad szeder
- *Rubus idaeus*- Vad málna

Gyógynövények:

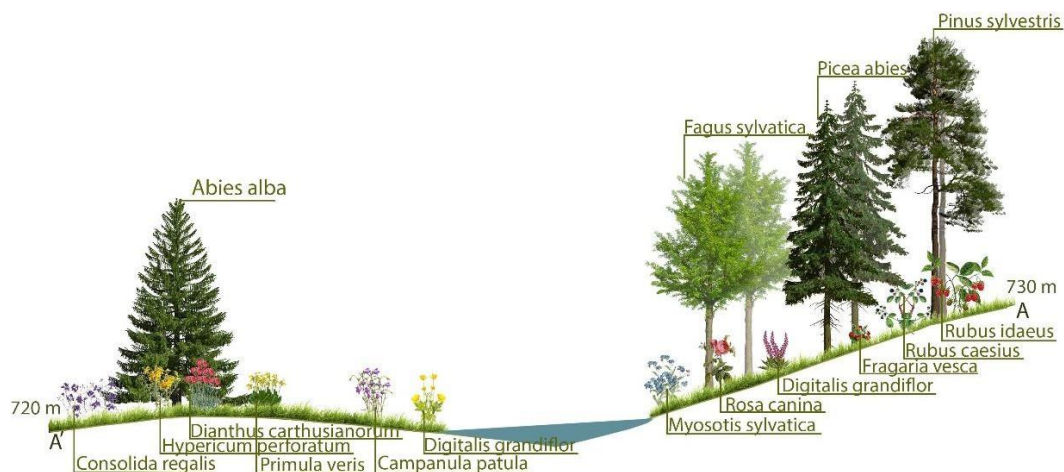
- *Hypericum perforatum*- Orbáncfű
- *Primula veris*- Tavaszi kankalin
- *Taraxacum officinale*- Községes gyermekláncfű
- *Rosa canina*- Vadrózsa

A tervezési területen a fás szárú növényeket pont szerűen jelenítettem meg. (14 ábra) A patakok mentére jellemző fák közül, mint például a fehér fűz, enyves éger, közönséges nyír, a fürdőpatak mentén is nagy arányban fordulnak elő.

14. ábra – Fafelmérés (saját átdolgozott munka)
2.forrás – Open Street Map-Homoródfürdő

A lágyszárú növények (15. ábra) a terület közvetlen környezetében figyelhetők meg, melyek között találhatunk gyógynövényeket is, mint például a tavaszi kankalin, Közönséges orbáncfű és vadrózsa.

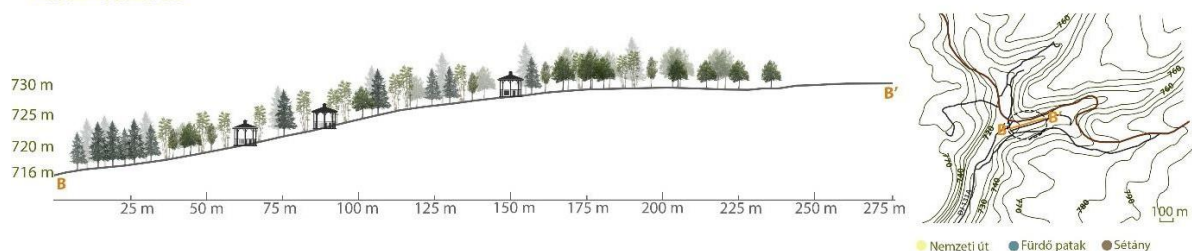
15. ábra – Lágyszárú növények (saját munka)

5. forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

3.2.3. Metszet a tervezési terület és közvetlen környezetéről

A Hargita temérdek fenyvessel borított hegyoldaláról tiszta vizű patakok futnak le a kápolnásfalvi fennsík irányába. A lerohanó patakok völgyet hoznak létre, ahol Szentegyháza és Kápolnásfalu kerül el. Ezen településektől félórnyira, a Homoród és Szenes patakok által alakított szűk völgy található Homoródfürdő. A havasig nyúló házaival ezen völgyben helyezkedik el. Az (16. ábrán) megfigyelhető a tervezési terület felszíni domborzatának lejtése, ahol két ásványvízforrás, valamint egy kinti medence található. A természeti adottságoknak köszönhetően kedvező fürdőélet alakult ki. (Rüsz-Fogarasi Enikő, 2016)

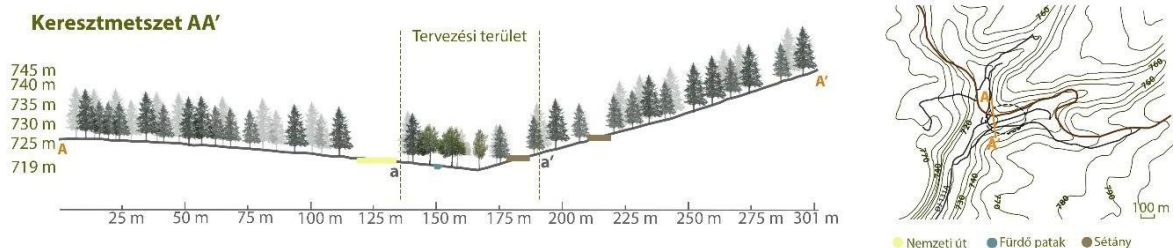
Hosszmetszet BB'

16. ábra – Hosszmetszet BB' (saját átdolgozott munka)

5. forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

Itt található a völgy bal partján a fürdőtelep értékes ásványvízforrásaival, és a közvetlen mellette elhaladó sétánnyal. (Hankó Vilmos, 1896) A bal oldalon a 13 A jelzésű megyei út halad el. (17. ábra)

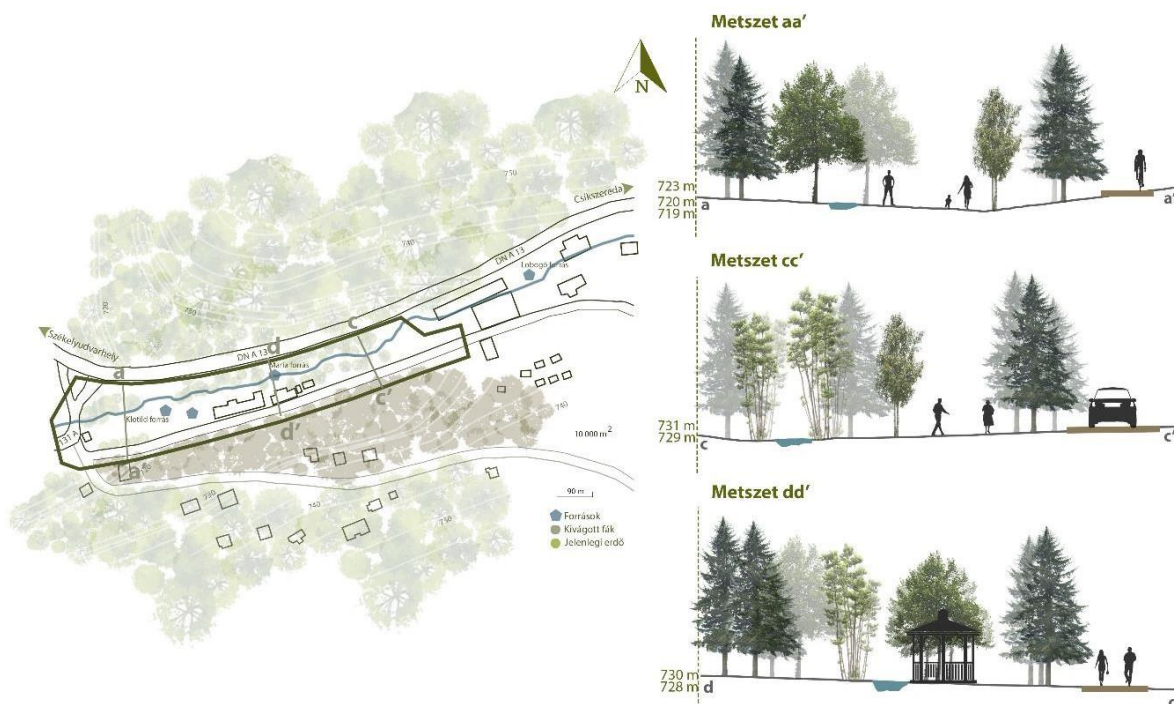

17. ábra - Keresztmetszet AA' (saját átdolgozott munka)

5. forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

3.2.4. Metszet a tervezési területről

Nemsokkal azután, ahogy letérünk a megyei útról, Homoródszentmárton irányába, közvetlen baloldalon helyezkedik el a fürdőtelep, amely egyben a tervezési terület is. A lehatárolt terület, a településen leginkább látogatott és a közösségi élet részét képezi. Természetközeli hangulatával, nyugtat és közösséget formál. (18. ábra)

18. ábra – Domborzati profil a tervezési területről (saját átdolgozott munka)

5. forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

3.2.5. Konfliktusok, problémák vizsgálata

A tervezési területen a letisztult, nyugodt és kellemes környezetet megfigyelhetően felváltotta az idő múlásával keletkezett, gondozatlan állapot, mely nyugtalan érzést kelt a látogatókba. (19. ábra) Mindez megnyilvánul az építészetben és a természetes környezetben. Az urbanisztikai értékekkel rendelkező épületek, a fürdőhelység jellemzői közé sorolhatók. A rendszerváltásban épült csinos villák és éttermek, sok turistának kínáltak szállási ugyanakkor jóléti lehetőséget, sajnos ma már nincs funkciójuk ezen épületeknek és éttermeknek. (19. ábra, 5 kép) A fákkal közre zárt rejtélyességét a fürdőtelep mostanra már sajnos elvesztette. A fák kivágása miatt a területen hiányosan figyelhető meg a fás szárú növényzet, amelyek között néhány akár sérülést is okozhat. A területen két probléma típus figyelhető meg. Elsősorban megfigyelhetők az építészeti veszélyforrások, ahová a romos állapotban lévő villák, a gondozatlan kültéri bútorzatok (19. ábra, 1 kép), valamint a kinti medence körüli faburkolat sorolhatók. (19. ábra, 3 kép) Másodsorban a tájépítészeti problémák jelentenek elég nagy gondokat. Mivel a domboldalon a tömeges fák kivágása miatt, erózió jöhet létre, ami egy bőséges esőzés után könnyen bekövetkezhet. (19. ábra, 2 kép) A lehatárolt területemen egy viszonylag elég nagy tájseb figyelhető meg, ami emberi beavatkozás következményeként jött létre. Kátyús foltok, kisebb nagyobb kőzetdarabok szanaszét, kopár, növénytelen felszín, melyek esztétikai értékét jelentősen rontják a fürdőtelepnek. (19. ábra, 4 kép) A területen helyenként visszataszító látványt nyújt a meglévő, sérült, félig megdőlt fák látványa és ugyanakkor a testi épséget is veszélyeztethetik, leginkább az esősebb időszakokban, amikor ugyanis a talaj fellazul és megnövekedik a kidőlés veszélye. (19. ábra, 6 kép)

19. ábra – Tervezési terület konfliktusai (saját átdolgozott munka)

5.forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

3.2.6. Látványkapcsolatok

A település mivel egy völgyben helyezkedik el, ezért értékes, látványos környezetéhez hozzájárulnak, a kimagasló dombok, erdők, patakok, és a változatos növények. A tervezési területen a látványkapcsolatok különböző funkciókra mutatnak rá.

Az első kép a régi étkezde, mely a domboldalban rejtőzve, számos turistát látott vendégül. Ezen épület az évek során, kihasználhatatlansága miatt, nagyon romos állapotba került, amit mára már le is bontottak. Ezen épület helye, nem marad kihasználatlan területként, mivel ennek helyét egy élményfürdővel gazdagítják a település fejlesztése és a turizmus növelése érdekében.

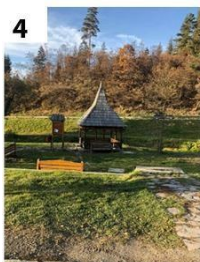
A második képen, közvetlen a tervezési terület mellett található a sétány. Ezen útszakaszon közelíthető meg a három legfontosabb borvízforrás: Klotild, Mária, Lobogó, valamint a kinti fürdő. Elhatárolva a fürdőtelepet és a domboldalt, átjárhatóságot biztosít a Lobogó wellness és szabadidő központhoz.

3

A harmadik fotón szintén a sétány látható a sajnálatos módon lecsupaszított domboldallal. A Homoródfürdőre jellemző fenyőfák adták e domboldal szép látványát és a köztük lévő kisebb épületeket zárták közre. Hankó Vilmos ekképp jellemezte a homoródi fürdőt: „a fürdőtelep pompás fenyőerdő között helyezkedik el”. (dr. Hankó Vilmos, 1891) A megyei útról e domboldal szembetűnően csupasz lett, ezzel megváltozott, felcserélve a vonzó látványt, teljesen megváltoztatva fürdőtelep egyedi arculatát. Mivel minden egyes fa kivágódott ezen szakaszon, ezért instabil, eróziós részé vált.

4

A következő fotón a Klotild forrás van jelen, melyről Hankó Vilmos a következőt írta: „A homoródi vizek közül a Klotild-forrás vizét egész Erdélyben ismerik és használják, mint kitűnő élvezeti italt és páratlan hatású gyógyvizet.” (dr. Hankó Vilmos, 1891)

5

Az ötödik fotón a fürdőpatak és a megyei út között elhelyezkedő kisebb tér van, ahol szintén megközelíthető a tervezési területem.

6

A további fotón a kinti fürdő látható, amely kissé gondozatlan állapotban van jelenleg. Régen közkedvelt volt és nagyon sok gyógyulni és üdülni vágyó turista kereste fel. Mára már nincs annyira határolva a fákkal, és ezáltal egy nyitottabb fürdőként van jelen, amelytől nem messze halad el a megyei út, ezen problémák miatt, egyáltalán nem veszik igénybe a látogatók.

Az alábbi fotón a Mária forrás észlelhető, mely a főút felől is megközelíthető, melynek vize nagyon jóízű és közkedvelt. A vizét Lacrima Homorod néven palackozták a két világháború között. ("Homoródfürdő," 2021)

A nyolcas fotón a fürdőtelepen lévő pihenő ülőalkalmatosságok, gondozatlan állapotban és igénytelen környezetben figyelhetők meg. Sajnos a turisták nem tudnak kényelmesen időt tölteni, mivel teljes felújítás szükséges.

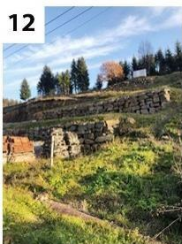
A további képen a terület újabb tájsebe figyelhető meg, amely emberi beavatkozás következménye. Sajnos jelenleg egy kihasználatlan tér.

A tízes fotón a Fűrdőpatak egy szakasza látható, mely a Lobogó wellness és szabadidő központi részénél szabályozásra került. Ezen szakaszon az épületek között halad át a lassan csörgedező patak, amely a wellness központ épületeit elhagyva természetes állapotát adja.

A tizenegyes fotón a Lobogó forrás látható, mely a Lobogó szabadidő és wellness központ területén található. A forrás közkedvelt a turisták számára, mivel karbantartva és gondozott állapotban van. A terület több funkcióval ellátott, és ezáltal nem tudja figyelmen kívül hagyni a turista, hogy ne időzzön el egy keveset a gyógyforrás közelében, megízlelve a forrás vizét.

A tizenkettes fotó szintén a Lobogó wellness és szabadidős központ területe. A domboldal erózió mentesítésére teraszosítást alakítottak ki, ahol jelenleg munkálatok folynak.

A tizenhármas fotón a település egykori meleg hangulatát adó villa figyelhető meg, mely mostanra már romos állapotba került. A kommunizmus idején épített villák, egykori értékei voltak a fürdőtelepnek, de sajnos ma már nagyrésze lebontásra javasolt (20 ábra).

20. ábra – Fotódokumentáció (saját átdolgozott munka)
5.forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

3.2.8 A tervezési és a szomszédos területek

A fürdőtelep, mint tervezési terület, egy kapcsolatot hoz létre a két wellness központ között. Ez által egy köztes terület, amely fejleszthető, és különböző funkciókkal látható el. (22. ábra) A Lobogó wellness központ számos szabadidős tevékenységekre ad lehetőséget, amely által a turista feltöltődhet. Kinti medence, sípálya, lovarda, tenispálya ad lehetőséget a kikapcsolódásra.

A lehatárolt területem alsó részénél egy élményfürdő kerül kiépítésre, amely nagyban hozzájárulna a fürdőtelepülés turizmusához. Kültéri és beltéri medencékkel fog rendelkezni, melyek csúszdákkal lesznek ellátva, ugyanakkor egy kosárlabda pályával. (*Élményfürdőt építtetne Homoródőüirdőn a szentegyházi önkormányzat, n.d.*)

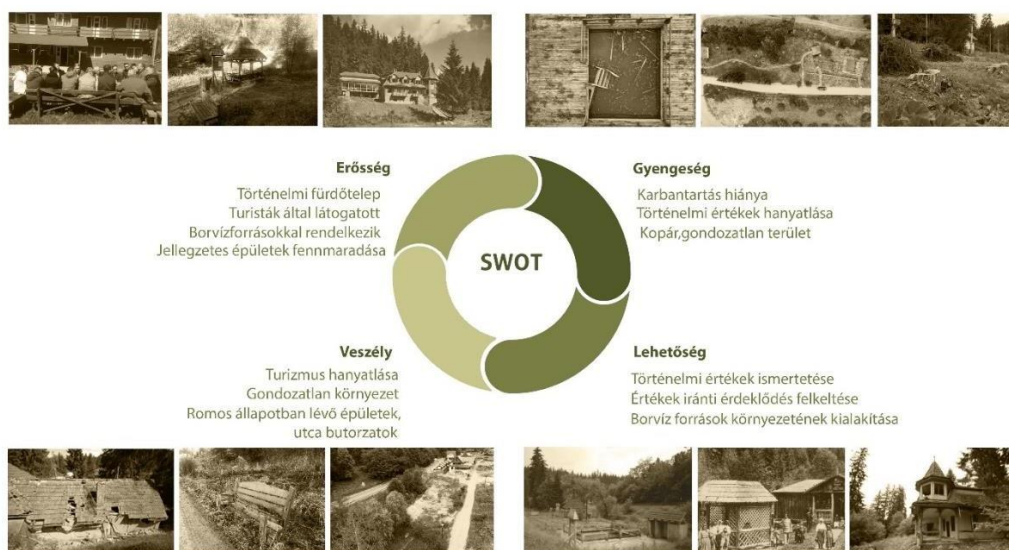
21 ábra – Tervezési terület és a szomszédos területek lehatárolása (saját munka)

4. KÖVETKEZTETÉSEK

4.1 SWOT elemzés a területre vonatkozóan

A terület funkciója megmaradt ugyan, ma is több turista látogatja a gyógyvíz és a szabadidőközpont miatt, de a történelmi múltját és hangulatát képező elemek sajnos elhalványultak.

Jelenlegi állapotában átjáróként működik, az arra látogatók a gyógyvizei és a kellemes időtöltést biztosító Lobogó szabadidőközpont miatt keresik fel, amely részben eleget tesz a turisták igényeinek. A település többi részében megmutatkozik az idő vasfoga, a fürdőtelep zöldfelülete és a korábban urbanisztikai értékekkel rendelkező épületek elhanyagolt állapotban vannak jelenleg. A megközelíthetőség nincs korszerűen megoldva, a területen csak a Lobogó előtti téren található egy kisebb parkolóhely, viszont máshol csak a gyalogos sétány szélére állnak rá az autók. Az Ilona völgy személygépkocsival is nehezen járható, nincs biciklisáv, nincs egy korszerű útvonal kialakítva és az út melletti forrásokat jól meg kell keresni. A megyei út mellett található három forrás: Lobogó, Mária és Klotild források gyógyvizei földöttek és látogatottabbak. A sétányok megmaradtak, de környezetük átváltozott, a fenyvesek kigyérültek és helyenként csak a kopár és gondozatlan terület maradt. Sajnos teljesen elvesztette azt a zárt titokzatosságot, amit addig képviselt. Ha lenne egy karbantartott, értékekkel felújított és funkciókkal kibővített környezet akkor a látogatók, nem csak a Lobogó központhoz ragaszkodnak, hanem értékelnék a település táji szépségeit is. Történelmi múltjából veszített az idő során.

23. ábra – Vizsgálatösszegzés (saját ábra)

5. TERVEZÉS

5.1 Javasolt funkciók

A történelmi fürdőtelep, a múlt század közepén élte virágkorát, amikor is jelentős fürdőélet alakult ki a telepen. Visszatekintve számos hangulatot és emléket adnak át a turistáknak. A tervezési terület szomszédságában elhelyezkedő wellness központ aktív szabadidős tevékenységeket kínál, éppen ezért a tervezési területre tanösvényt javasoltam, amely tanító jellegű, és amin a turista hosszan haladva megismerheti a település történelmi értékeit, az egykori fürdőéletet, hogyan változott és alakult át a fürdőtelep az idők során, valamint a természeti értékeket, a településen elhelyezkedő ásványvizek, ezek kellő gyógyhatásait, jellegzetes növény- és állatvilágáról szerezhet tudomást a látogató.

Köztudott, hogy a fásítás, hozzájárul az ökoszisztéma fenttartásához és ökológiai értéket képvisel. A fásítások előnyét figyelembe véve: erózió védelem, vízmegkötés, szén-dioxid elnyelésével, biztosított a frissebb levegő, mely jótékonyan hat a légzőszervi betegségekre. A fák látványa és közelsége oldja a stresszt, lazítja az idegrendszert. A tervezési területen, éppen ezért javasoltam a megnövelt zöldsávot a főút és a sétány mentén, valamint megnövelt zöldfelületet, a tájseb orvoslására.

A pihenőhelyek nagy szerepet játszanak a fürdőtelepek életében, mivel elmélkedésre, pihenésre, megnyugvásra, lazításra adnak lehetőséget. A mellette csörgedező patak, a pihenés kellemes és megnyugtató hangulatát fokozzák.

Mivel egy gyógyfürdőről beszélünk, amely számos gyógyhatással rendelkezik, ezért a javasolt növényalkalmazásban, gyógynövények szerepelnek, melyek szintén gyógyító jellegűek, a testet gyógyítják, a pedig lelket nyugtatják.

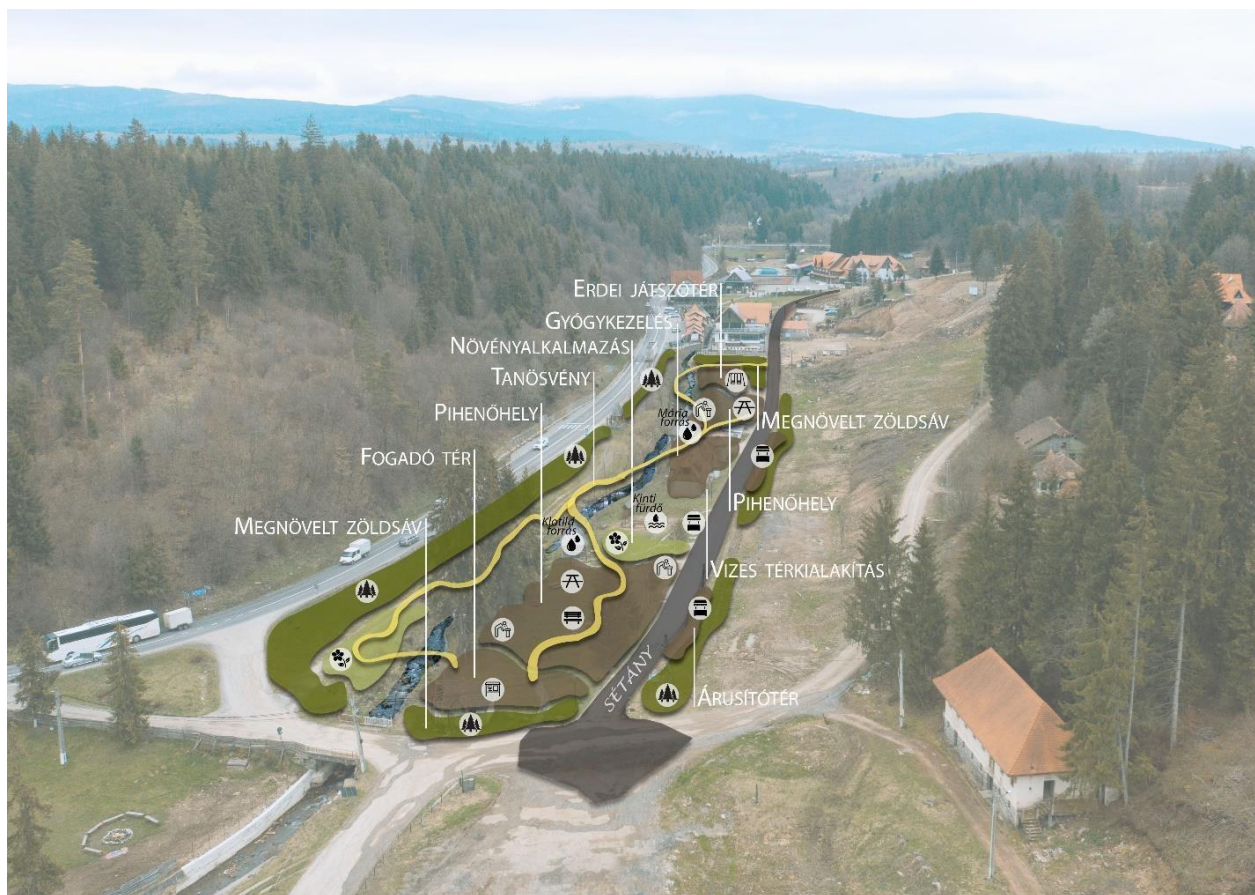
A terület természetességét figyelembe véve, egy erdei játszóteret helyeztem el, mely beleillik a hegyvidéki tájba és a kisebb korosztály számára nyújt örömteli szórakozást.

A letűnt kor hangulatát felidézve a sétány mentén helyenként szétszórta kisebb bazárokat javaslok, amelyek a látogatók, legszükségesebb igényeit látják el.

A tervezési terület mellett, hosszan végig haladó sétányon szétszórta jelenítettem meg kisebb bódékat, melyek a turisták igényeit látják el, ugyanakkor képesek megőrizni a természet ökológiai egyensúlyát, figyelembe véve a fentarthatóságot.

A fürdőtelepen elhelyezkedő épületet, felújításra javaslom, ahol a gyógyvizet és a gyógynövények gyógyhatásait kihasználva, gyógykezelésre adódhat lehetőség, a turisták számára.

A kisebb korosztály számára egy erdei játszótér állna rendelkezésre, mely örömteli kikapcsolódást nyújt a természet lágy ölében.

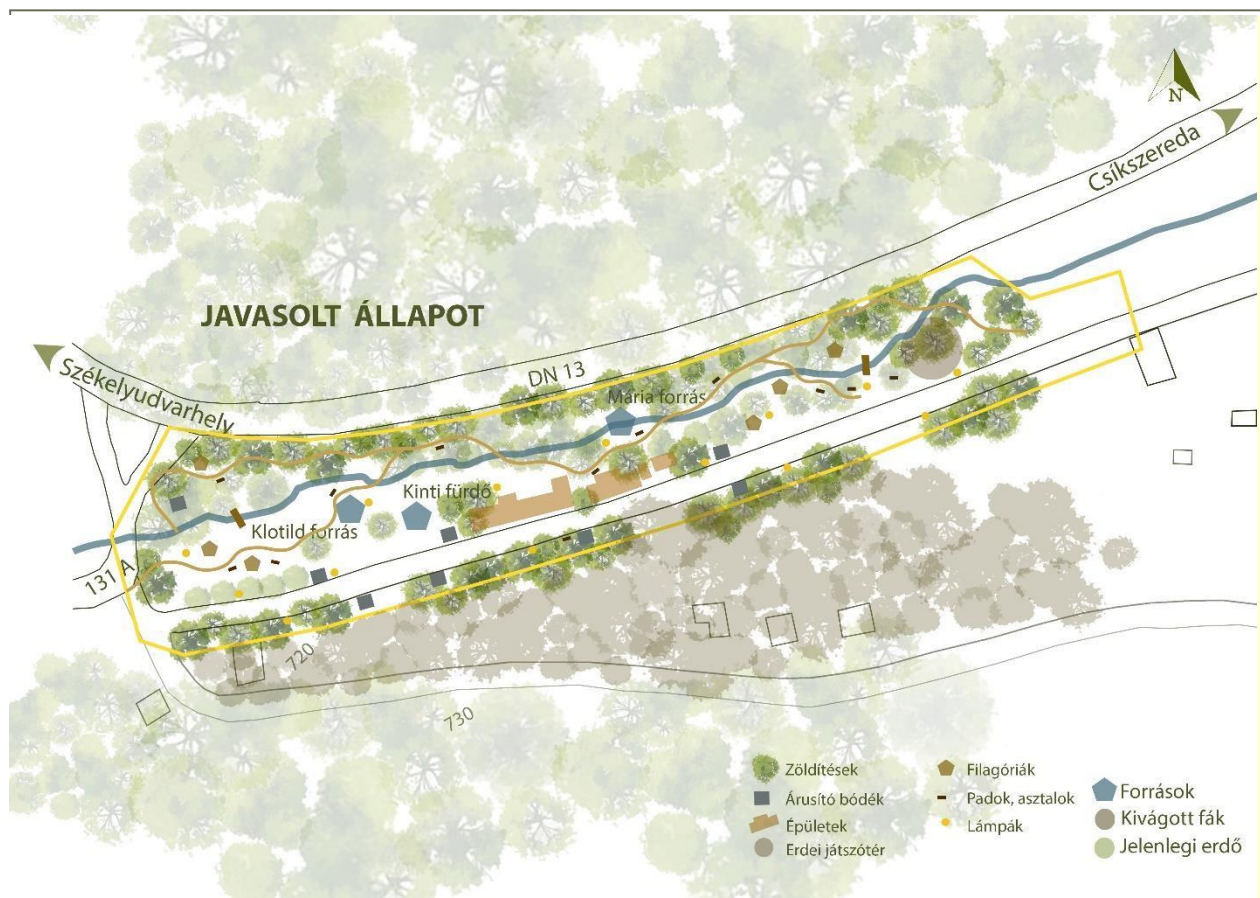
24. ábra – Funkcióséma (saját munka)

5.2 Javasolt koncepció bemutatása

Az általam tervezet koncepció egy természetközeli több funkciós közösségi tér, amely a jelenlegi és a tervezés alatt álló Wellness központokat köti össze. Jelenleg az ásványvizeken van a hangsúly, mivel a tér nincs különösebb funkciókkal ellátva és a turista türelmetlenül várja a sorát, hogy feltölthesse az ásványvíz tartálékjait, de miért is ne lehetne egyben oktató és építő jellegű, ugyanakkor feltöltő a várakozása, ha nincs lehetősége, pénze a wellness központokat meglátogatni. Ha már a wellneszt ki is próbálta, a tanösvény által, ismerje meg a fürdőtelep múltját és értékeit. Csak egy pár ülő alkalmatosság jelenik meg szétszórva, mely pihenési lehetőséget kínál, de a karbantartás hiánya miatt, nem veszik igénybe a látogatók. A túl, nyitott tér és a megyei útról jövő zajok fusztráló érzéssel hatnak a turistákra. Ennek javítása érdekében a múltbeli hangulat felidézéseként, a megnövelt fásításokkal, vissza lehetne hozni azt a titokzatosságot, mely a

múltban a látogatókat kecsegtette. A fenyvesekkel közre zárt fürdőtelep, mesebeli hangulatot, pihenést, lazítást, kikapcsolódást kínált az üdülni vágyóknak.

Koncepcióm lényege, hogy a turisták, betekintést nyerjenek a fürdőtelep múltjába, valamint tudomást szerezzenek a helység természeti értékeiről, mint például ásványvízforrások, flóra, fauna megismerése, ugyanakkor a természet adta értékeket élvezve, kikapcsolódásra, feltöltődésre biztosítson lehetőséget.

25. ábra - Koncepció (saját ábra)

ÖSSZEFOGLALÓ

A koncepcióos tervemet megelőzte, a különféle nagyobb és kisebb léptékű vizsgálatok elkészítése a településről és a tervezési területről. A különféle vizsgálatok során átfogó képet kaptam a településről, az akkori fürdőletről, az ásványvízforrásokról és gyógyhatásaikról. Mindez segített a koncepcióm kidolgozásában, elkészítésében.

A felmérések által megfigyeltem, hogy a tervezési terület és környezete viszonylag gondozatlan állapotban van. Az elmúlt évek során több fa is kivágódott, amely által a lehatárolt terület viszonylag kopár állapotban figyelhető meg.

Arra a következtetésre jutottam, hogy a látogatottsági arány az alacsony érték fele mutat.

Államvizsgám célja, hogy egy olyan természetközeli közösségi teret alakítsak ki, mely lehetőséget kínál a látogatóknak a kikapcsolódásra, szórakozásra és az ismereteik bővítésére. A területem egy összekötő tér lesz a jelenleg tervezés alatt álló élményfürdő és a Lobogó wellness központ között.

A térkialakításomban törekedtem arra, hogy a terület kisebb nagyobb korosztály számára különböző természetközeli kikapcsolódást nyújtson.

A koncepcióm fő eleme egy tanösvény, amelyen haladva a turista, megismerheti a település múltját, ugyanakkor tudomást szerezhet a gyógyfürdő, és az ásványvizek hatásairól, valamint megismerheti a település növény és állatvilágát. A természetközeli hangulat megteremtése érdekében a javaslatomban megnövelt fásítást alkalmaztam, mely a múltbeli hangulat egykori értékvilágához járult hozzá, és ami által a tervezési terület visszanyerné egykori titokzatosságát és nyugodt kellemes hangulat jönne létre. A fenyvesekkel közre zárt fürdőtelep egy mesebeli hangulatot teremtené. A gyógyvíz kihasználása érdekében a fürdőtelepen lévő, egykori épületben különféle gyógyvizes kezelések nyújtásának lehetőséget a gyógyulásra valamint különböző panaszok orvoslására. A kisebb korosztály szórakozására, egy erdei játszótér ad majd lehetőséget, amely bútorzata és elrendezése, illeszkedik az adott természeti adottságokhoz.

IRODALOMJEGYZÉK

1. dr. Hankó Vilmos. (1891). Az erdélyrészi fürdők és ásványvizek leírása (Az erdélyrészi Kárpát egysület).
2. Hargitafürdő. (2022). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Hargita%C3%BCrd%C5%91&oldid=24627805>
3. Homoródfürdő. (2021). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Homor%C3%B3df%C3%BCrd%C5%91&oldid=24176737>
4. Kirulyfürdő. (2022). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiruly%C3%BCrd%C5%91&oldid=25370450>
5. Orbán Balázs. (1868). A székelyföld leírása (Nyomatott Panda és Frohna könyvnyomdájában).
6. Becsek Aladár. (1902, June 1). Társadalmi, közigazgatási, szépirodalmi hetilap. Székelyudvarhelyi Híradó.
7. Borszék. (n.d.). Retrieved April 10, 2023, from <https://www.borszekisi.ro/11~hu~borszek.html>
8. Borszék—Hargita megye—Erdély—Kárpátmedence—Románia. (n.d.). Retrieved April 10, 2023, from https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/borszek-prezentacio_kepekben-turisztikai_attrakciok-szallas-helyek-terkep-a_kornyek_turisztikai_latvanyossagai-szallasai-borszek.html
9. Borvíz. (2021). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Borv%C3%ADz&oldid=23958214>
10. Dr. Bikfalvi Károly. (1892). Az erdélyrészi fürdők gyógyítómódjáról. Erdélyrészi Kárpát-Egysület, I.
11. dr. Hankó Vilmos. (1891). Az erdélyrészi fürdők és ásványvizek leírása (Az erdélyrészi Kárpát egysület).
12. Dr. Konkoly- Gyuró Éva. (2013). Tájökológia és- tervezési glosszárium.
13. Dr.Meyr Ignác. (1863). Borszék gyógyvizei.

14. Élmenyfürdőt építtetne Homoródfürdőn a szentegyházi önkormányzat. (n.d.). Retrieved April 23, 2023, from <https://szekelyhon.ro/aktualis/elmenyfurdot-epittetne-homorodfurdon-a-szentegyhazi-onkormanyzat>
15. Ernst Zimmerli. (1980). Freilandlabor Natur. Schulreservat, Schulweiher, Naturlehrpfad ; Schaffung, Betreuung, Einsatz im Unterricht; e. Leitfaden. Zürich WWF Schweiz.
16. Erózió szó jelentése a WikiSzótár.hu szótárban. (n.d.). WikiSzótár.hu. Retrieved April 17, 2023, from <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/Er%C3%B3zi%C3%B3>
17. Éva F., & László R. (n.d.). A tanösvények tervezésének módszertani sajátosságai.
18. Fórián Sándor & Hagymássy Zoltán. (2009). Debreceni Műszaki közlemények. 8(1–2).
19. Gyógyfürdő. (2023). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Gy%C3%B3gyf%C3%BCrd%C5%91&oldid=25731686>
20. Hankó Vilmos. (1896). Székelyföld. Laude.
21. Hargitafürdő. (2022). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Hargita%C3%BCrd%C5%91&oldid=24627805>
22. Hargitafürdő forrásai. (n.d.). Visit Harghita. Retrieved April 10, 2023, from https://visitharghita.com/hu/places/2ht-ld78d9wa_g
23. Homoródfürdő. (2021). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Homor%C3%B3df%C3%BCrd%C5%91&oldid=24176737>
24. Isten hozta Tusnádfürdőre! | Tusnádfürdő, az erdélyi fürdőváros. (n.d.). Retrieved April 10, 2023, from <https://www.tusnadfurdo.ro/>
25. Kirulyfürdő. (2022). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiruly%C3%BCrd%C5%91&oldid=25370450>
26. Orbán Balázs. (1868). A székelyföld leírása (Nyomatott Panda és Frohna könyvnyomdájában).
27. Ottó B., Beáta B., Márta D., László F., Imre G., Szabolcs H., Tímea I., Szabolcs J., Zoltán K., Péter K., Tamás N., Gábor P., & Ildikó V. (n.d.). A stratégia elkészítésben részt vevő szakértők.

28. Patak-revitalizáció. (2023). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Patak-revitaliz%C3%A1ci%C3%B3&oldid=25763898>
29. Pomjáne Béla, Vargyas Antal, & Zsigmond Enikő. (2004). Barangolás a Székelyföldön. Pallas-akadémia.
30. Regine Weisbod (Ed.). (2021). Az igazi kneipp (Phleps Enikő, Trans.).
31. R sz-Fogarasi Enikő. (2016). F rd  let Erdélyben: Vol. Erdélyi  vsz zadok. Egyetemi M hely kiadó.
32. Tájseb. (2020). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=T%C3%A1jseb&oldid=22647995>
33. Tanösvény. (2023). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Tan%C3%B6sv%C3%A9ny&oldid=25932604>
34. Termálfürdők.com. (2019, March 22). Erdélyi gyógyvizek és hatásuk — Termalfurdok.com. <https://termalfurdok.com/erdelyi-gyogyvizek-es-hatasuk/>
35. Tusnádfürdő. (2022). In Wikipédia.
<https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Tusn%C3%A1df%C3%BCrd%C5%91&oldid=25473461>
36. Zepeczaner Jenő. (2009, 0). Korunk—3. Folyam, 20.  vf. 8. Sz. (2009. Augusztus).
<https://epa.oszk.hu/00400/00458/00152/index1b73.html>

ÁBRAJEGYZÉK

1.  bra – Homoródfürdő elhelyezkedése megyei szinten (saját átdolgozott munka)
2.  bra – Hargita megye gyógyfürdői és  sv nyv zf r sai (saját átdolgozott munka)
3.  bra – Fontosabb gyógyfürdők távolsága (saját munka)
4.  bra – Homoródfürdő  sv nyv zf r sai (saját átdolgozott munka)
5.  bra – A fürdőtelep mentén elhelyezkedő fúrások (saját munka)
6.  bra – Szomszédsági viszonyok (saját átdolgozott munka)
7.  bra – Katonai felmérések térképei (saját átdolgozott munka)
8.  bra – Jelenlegi térkép (saját átdolgozott munka)
9.  bra – Szintvonalas térkép (saját átdolgozott munka)
10.  bra – Megközelíthetőség vizsgálata (saját átdolgozott munka)

11. ábra – Beépítettség és zöld felület aránya (saját átdolgozott munka)
12. ábra - Érvényes szabályozás a településre vonatkozóan (saját átdolgozott munka)
13. ábra – Település funkciói (saját átdolgozott munka)
14. ábra – Fafelmérés (saját átdolgozott munka)
15. ábra – Lágyszárú növények (saját munka)
16. ábra – Hosszmetszet BB' (saját átdolgozott munka)
17. ábra - Keresztmetszet AA' (saját átdolgozott munka)
18. ábra – Domborzati profil a tervezési területről (saját átdolgozott munka)
19. ábra – Tervezési terület konfliktusai (saját átdolgozott munka)
20. ábra – Fotódokumentáció (saját átdolgozott munka)
21. ábra – Tervezési terület és a szomszédos területek lehatárolása (saját munka)
22. ábra - Tervezési terület és a település övezeteinek lehatárolása (saját munka)
23. ábra – Vizsgálatösszegzés (saját ábra)
24. ábra – Funkcióséma (saját munka)
25. ábra - Koncepció (saját ábra)

DIAGRAMM JEGYZÉK

1. diagramm – Közelben található ásványvizek (átdolgozott munka)
2. diagramm – A tervezési terület forrásainak ásványvíz paraméterei (saját munka)
3. diagramm - Örökzöld és lombhullató fák aránya (saját munka)

FORRÁS JEGYZÉK

1. forrás – Homoródfürdő térkép

<https://www.google.com/search?q=homorodf%C3%BCrd%C5%91+terkep>

2. forrás – Open Street Map-Homoródfürdő

<https://www.openstreetmap.org/search?query=homorodf%C3%BCrd%C3%B6#map=14/46.3526/25.4697>

4. forrás – BalneoMap Ásványvízforrások

<https://balneomap.ro/>

4. forrás – Mapire Történelmi térképek

<https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-transylvania/?layers=142&bbox=2806837.8010396096%2C5826840.276678253%2C2825020.259142946%2C5833366.0879681>

<https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-transylvania/?layers=54&bbox=2618240.525680591%2C5902494.229597252%2C2636422.9837839273%2C5909020.040887099>

<https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey75000/?layers=43&bbox=2799012.9183384944%2C5837885.197166657%2C2817195.376441831%2C5844411.008456504>

<https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey75000/?layers=43&bbox=2799012.9183384944%2C5837885.197166657%2C2817195.376441831%2C5844411.008456504>

<https://maps.arcanum.com/hu/map/hungary1941/?layers=29&bbox=2799012.9183384944%2C5837885.197166657%2C2817195.376441831%2C5844411.008456504>

5.forrás – Mapcarta Szintvonalas térképek

<https://mapcarta.com/13689606>

6.forrás – Plan Urbanistic General Băile Homorod

[http://veche.judetulharghita.ro/upload/public/hargitahegyseg/PUZ/02_PUZ_Mtii_Harghita -
_BAILE_HOMOROD.pdf](http://veche.judetulharghita.ro/upload/public/hargitahegyseg/PUZ/02_PUZ_Mtii_Harghita_-_BAILE_HOMOROD.pdf)